

zeruko ARGIA

IDAZKOLA TA BANAKOLA: OKENDO. 22 - SAN SEBASTIAN - TEL. 26666 - PREZIOA 3 PEZETA

KATALANAK GURE EREDU

Joan Oliver'en iritziz, igazko beren literatura gertaerarik nagusiena katalanezko asterokoa izan da.

DAKITENEN IRITZIAK

«Pensamiento Navarro'k, euskaldunoi oso ikasgarri datorkigun alkarriketa bat dakar bere Ilbeltzeko 20'garreneko alean. Jose-Carlos Klemente Balaguerr'en idazlan dator bertan eta alkarriketa bat jarzen digu, Joan Oliver, olerkari katalanarekin.

OLIVER'EN SARIAK

Joan Oliver, olerkari yayoa da ta Kataluña'n oso ezaguna. Bere ize-nordea «PERE QUART» du gizon onek. Sabadell'go semea bera ta 67 urte beteak ditu. Bere jarduna, oler-ti-saillean, egunkarietan, antzertian, konta-kontari ta itzulbenetan izan du. Sari asko jasoa: «Folguera» saria oler-ti-saillean, «Teatre Català de la Comedia» saria, «Ossa menor» saria, ta abar eskuratu izan ditu bere lanekin.

KATALAN OLERTIA GINGAN

—Esango al-zenidake nundik nor dijoan katalan olertia?
—Gaurko katalan olertia ginga batean arkitzen da, erantzuten dio Joan Oliver'ek. Beste edozein alderditako olertiaren antzera. Ta er-ti mota guziki bezela, ta irispeia ta politika gisan. Gaurko munduak berea du iñolaz ere, ginga larri ori.
Lengo olerti kondaira-egizkoa, bere estuasunean alako gatz gutxiko sorkarietan urtu da; alkarren leian edo-ta besteren arian. Uste degu-nez, totel motel auek noizbait izke-ta erabakian sartuko dira asko lu-zatzeko. Ta or degu dagoneko Gabriel Ferrater, bere itz jatorraren.
—Ta kontu-kontari saillean?
—Katalandarren argitalanak bere biziko indarra artu du. Nobela ja-tor batek argitaltzaillerik arkitzen etzuan aldi aiek joan ziran. Urtero-ko leiaketa sortua degu ta sari aundia duana, ala ere. Gure irizlariak, itxurak daudenez, izleku asko izan-go dituzte laster. Orrekin, katalan nobelagileak ugalduko diralakoan gaude. Baiña gauzak bere sasoia ta garaia bear du.

CARNER, MAIXUA

—Noren ikasle izan zerala uste dezu?
—Nere denborako Maixua Josep Carner izan zan, batez ere izkuntza saillean Baiña 1950'garren urtea ez-kero, nere lanak bere arnasa artu du, ta nere jabe egin naiz.

TEATROLAN ERAKUSGARRI

—Entzun dedanez, ari da norbait eta norbaitzuek zure poema ta kon-tuekin alako Teatro-lan erakusgarri bat sortzen. Nor da ortan ari dana?
—Ala da, bai. «Teatre Català Independent» taldea, Feliu Formosa' ren zuzentzapean, nere ikuskizun LLOQUEM-HI CADIRE: MORA-LITATS I ESCARNIS antola nairik ari da. Nere neurtitzetako lanik sa- konena antzertira egokitze asmo- tan dabilta.
—Zure lanak antzertira aldatze- ko errezak al-dira?
—Oietako batzuek egokituak dau- de teatrora; beste batzuek idatzi nituan bezela agertuko dira. Lenen- goak errezagoak dira antzerti-arian sartzeko, bigarrenagoak baiño. Lan era askotakoa dezu ori; oraintxe pa- rre girotik, zoritxar aidera aldatzen da; lirikatik eragabeko esanetara urrengo.

ARGITALBENAK

—Ta katalanerako argitalbenak nolakoak dira?
—Ayra argitaldarian lan egiten

det, eta geienetan katalanezko libu- ruak bi millatik sei milla aleren tar- tean argitaltzen dira. Baiña aide au indartzen ari zaigu.

KATALAN IDAZLEN GOGOA: PROFESIONALAK IZAN

Onela dihoa albastariaren eta idaz- learen alkarriketa. Azkenaldera ka- talanerako idaz-saillean zer naiko luken galdetzen dio Balaguerr'ek eta Joan Oliver'ek zuzen erantzun ere.
—Idazle katalanak bizibideko edo profesional izatera eraman nai ni- tuzke. Jakin dakitenak alde batean jarri, ta gai ez diranak atzera utzia. Idazleak bere eskubide ta erantzup- ide osoak ar ditzala. Idazle yayoen bearra dago gai guzietan. Mundu onetan agintariak ere, alako teknika zale, antolatzaile ta diru-gizon iza- tera etorri dira. Oien artean mun- du ontako materi-sailla da nagusi. Aide ori jasotzeko idazle ameslari ta gogo-zale batzuen premi gorria degu.

—Eta katalan-auziaz zer diozu?

—Zerk laguntzen dio gaurko jai- ki aldi oni? Zerk galeratzen? Ba al- da «Katalan korapillorik»?
Kataluña, gizaldi batzuen lozorro ondoren esnatu zan oraintxe gizaldi- terdi. Esanera ori izkuntzarena ta elertiarena izan zan. Baiña bereala jaiki zan, alako gizarte-konturapen eta kondaira aidea ere. Gizaldi ba- ten ondoren, Kataluña'k bere eral- guntza berezia iritxi zuan, eta bere politika-eralguntza moldatzen asi zan. Bere izateari dagokionez, Es- paiña barruan baiña bereziki atera zuan bere antolaketa. Ta ikusia au da: Kataluña'k bere etekin guzia emateko, Espaiña'ren barruan bere arpegia ta izaera aldatzeko eraman bear du, beste Espaiña'ko lurrekin

txertatua. Ez aldenkeri edo separa- tismorik, baizik alkarri lagunduaz gauden Espaiña onetan, bakoitzak berea izaten jarraituaz. Emen zu- zenbide lana besterik eztegu bear. Erriaren osasunerako bear-bearrez- koa.

Orregatik gaurko Katalan-piztue- ra au, bide orren asiera dala irudi- tzen zait, eta katalan jakitun gu- zien gogo ta ametsa.

—Ta nola uste dezu askatuko ta konponduko litzakela Kataluñaren auzia?

—Kataluña ta Espaiña guziko es- kabidea, Espaiña demokrazi ta fede- ralismo bidez arkituko litzakela de- rizkiot.

—Ta zer da, zure iritziz, literatu- ra saillean izan dezuen gertaerarik nagusiena?

—Bartzelona jaio dan katalanez- ko asterokoa, noski.

Orra irakurri degun alkarriketa. Arian dator euskaldunontzat ere, ta ZERUKO ARGIA'rentzat ezin ari- go etorri azken-itx oiek. Asteroko euskalduna degu ZERUKO ARGIA. Asko gure artean konturatu gabe bi- zi dira asterokoak duan garrantzi aundiaz. Lagunak ba-ditugu, baiña baita ere, asko ta asko ezeren ajola gabe begiratzuten digutenak.

Baiña gu aurrera goaz gere la- nean. Onen ajolakabea ta aren etsai- goa gainduaz, gure lan eder au in- dardu ta zabaldu egin nai degu. Lan bikaiña astero-astero gure papel onek betetzen duana. Euskalerriko lau aldetara bialdu nai degu, ba, katalanak bezela gure euskal-esna- era. Izango al-degu luzatzeko, alako aide bizigarri bat orain gutxika da- ramaguna, ugoldeka eramateko gu- re erri ta auzogune guzietan!

RAIMON BILBO'N

«DOCTOR CAMINO»'REN ITZALDIK

III onen 18-an, illuntzeko 7-etan eta Deustu-ko Unibersidadeko Paranin- foan, Raimon kantante gazteak abestu eban.

Jentez beteta egoan, topietaraiño: lurrean jarrita, esenariuan, eskilla- peetan... Jente gaztea, ta geien-gienak ikasleak.

Esenariua eginkizun onetarako kuadroz ta argi-jokoz antolatuta egoan; gañean, oialaren guenean, «ONGI ETORRI» jartzen eban euskeraz.

Lenengo erderaz presentau euskuen. Ta gero euskeraz Abel Munia- tegik. Ia sortzirak ziren asi baiño lehen ta estu gengoan ia presentasioño bikoitz ori luzeegi ez ete-zan egingo, batez be euskeraskoa: bigarrena zan-eta.

Abele-k, orraitioño, patxada onean berba egin eban; argi ta garbi, ga- rrantzizko gauzei elduaz. Azkenean bertso bat bota eban, egoki, iñoiz baiño obetuago afinatuaz. Jenteak, unibersitario jente orrek, ezaban kanta-era ori ezagutzen; pozik entzun eban eta gogotik txalotu.

Raimon-ek jentearen amesak nai aiñean bete ebazan, balentziar abes- tuaz. Bere sozial-abestiak askoz be exitu geiago izan eben. Berak aurrez erderara itzultzen ebazan, ta itzulpenari berari be txaloak jotzen jakozan.

Bi ekin-aldi egin ebazan. Bigarren zatiaren aurren kantuak Espriu-ren letrak izan ziran. Azkenean pregunta batzuei erantzutera prestau zan. Rai- mon-ek jatorri ta bigunkiro argitu ebazan gure galderak.

Amaitzeko, ta publikuaren eskariz, barriro be "Digem nom" kantau eban. Jentea, zutik, oi u ta txaloka gelditu zan...

«DOKTOR CAMINO»'REN ITZALDIK

«Amigos del País»'koen barruan sortua dan «Doktor Camino» taldeak itzaldi-sail bat antolatu digu egun auetarako. Ona emen Aiuntamentu Zaar- reko Aretoan noiz ta nortzuk itzegingo diguten:

ILBELTZEAN-25'an, asteazkenez, Asierako Billera Joakin Muñoz Baro- ja'ren omenez (G. B.), Goratzarre au «Amigos del País»'ko ordezkari ba- tek, Sociedad Oceanográfica'ko ordezkariak, Donostiar Abesbatza'koak, eta Gau Gurtzaileen ordezkariak egingo dute. Azkenean, Donosti'ko alkate dan Jose Manuel Elozegi'k itzegingo du.

OTSAILLEAN-1'an, asteazkenez, Eliz-Irakaskintzako Zuzendari dan Ama Arrazola, Maria'ren Lagundikoak «Berpitze Ertia Donostia'an» artuko du itzaldi gai. 6'an, asteazkenez Jose Ignazio Telletxea Idigoras, apaizak «Oken- do'tar Migel, Santiago zalduna» gaia arrotuko du.

15'an, asteazkenez, Anjel Ibañez'ek, «Gregorio Beorlegi, oroitz ta gure arteko» artuko du itz-gai. 22'an, asteazkenez, Antonio Errekalde'k «Ma- ria Kristina'gandik 1964'garren urterarte» aitatu digu bere itzaldian.

MARTXUAN — Alvaro Valle Lersundi, «Amigos del País»'koak, «Donos- ti'ko Plaza berria. Kondaira xeetasunak eta alderakizun azterketa» izango du bere jardunaldiko gaia. Au illaren 1'an. Illaren 8'an, asteazkenez, Juan Bautista Olaetxea, Aiuntamentu'ko Liburutegi Zuzendari ta apaizak, «Antzi- ñako ibiltari arrotzak Donostia'n» aitatu digu. Illaren 15'an, Pilar de Cuadra, emakume idazlariak, «Donosti'ko ondartzaren aundizki-giro, gizarte ta olerki-aidea» erakutsiko digu. Illaren 29'an, Frantzisko Eskudero'k, «Eres- laria Donostia'n» gai duala, emango du bere itzaldia.

APIRILLEAN — Illaren 5'an, asteazkenez, Jose Berrueto'k iru gerta- toko kondaira gogoratuko digu: «Bi gizalditan donostiarrak prantzesen ka- ñoien soñura nola dantzan egin bear izan zuten». Illaren 12'an, asteazke- nez, Manuel Lekuona, apaizak, «Donosti inguruko kaltzada zaararak» aitatu du. Illaren 19'an, asteazkenez, izagirre Riakro, idazle ta berri-emalleak, «Donosti'ko aldi zaarra bulldozers'en aurrean». Illaren 26'an, Barriola'tar Ignazio, sendalariak itzegingo du. Azkenengo saioak Jose Luis Banus Agi- rre'ek eskeiñiko dizkigu, asteazken batzuetan, «Donosti'ko Kondaira zear» gai artuta.

Gauza askotan aurretik dihozkigu katalanak, eta aiei begiratu bear degu euskaldunok gure bidean zerbaiz ikasi nai ba-degu. Ona emen Teatro Katalan bat: «LA BONA PERSONA DE SEZUAN» izenekoa. Bartzelona'ko E. A. D. A. G.'ek antzeztu zuan. Beste leku batean luzeago dihoa berri au. Argazki onetan, ain ederki bere lana egin zuan Nuria Espert agiri da, bere leenantzezlari lana betetzen.

GIPUZKOA

ERRENDERI

AURTEN BAI?

Aurten ere, «Ereintza»-ko gazteak Ageda-deunaren koroa ateratzeko asmotan dira. Datorren larunbatez, Otsaila'k 4. Agate-deun bespera. Naiko taldea osatuko al zerate?

JAIOTZA

Joxe Antonio Brit'en emazte, Mari-Lourdes Olokiegi'k nexka bat izan du. ¡Zorionak!

GIPUZKOA-KO AURREZKI-KUTXA

Aurrezki-Kutxa onek, idaz-langille baten eskea egiten du gure errirako. Ortarako, baldintz edo kondizio batzuek jartzen ditu: Bere egin-bearra ondo jakitea; soldadutza egina izatea; Errenderi'n bizitzea eta EUSKERAZ JAKITEA. Azkeneko baldintz onek asko poztu gaitu, gure izkuntza bear dan mallean jartzea baita. Guztiok eskubide berdina nai izatea ez da inoren kontra egotea noski.

Jendearekin artu-eman asko izan bear dunarentzat —batez ere ainbat ofizinetan— orrelako kondizioa bear-bearrekoa da.

ZORIONAK, YON!

Lengo ortan, gure adiskide, Yon Oñatibia, berebiziko gurendia lortu izan bear du Bilbao alde ortan. Saritu dioten bere dantza berri «Donibane» uri aundi artan aurkeztu zan eta noski ango txaloak! ¡Zorionak, Yon, asko poztu gaituk!

TXOMIN

Urteko txirindulari bereziena bezela autu dute Txomin Perurena gaztea. Bere ustez, berak ainbat meritu omen zan Otaño zarrak. Ori da mutilla ona ta apala izatea. ¡Zorionak, Txomin!

KALEAK

Panier'etik asi-ta geltokiraño di-joan etorpid e do avenida, Alberto Lecuona deritzaionari plaka kendu diotela-ta kexa dira norbaitzuek. Egia da, kaleak beren izenak ondo ipiniak bear dituzte, bañan ain zuzen ere, kale edo etorpid e ori dago baño txukunago egotea ez al litzake obe?

A. A.

Errenderi, Lezo, Oñartzun eta Pasai'ko izen gabeko alkoholikoak ba-dute beren bildu lekua gure errian; Goiko-kale'ko 11'garrenean. Ostegunero, illunabarreko 8'etan euren billera izango dute aurrerantzean.

AÑARBE

TOLOSA

AURTZOARI ABESTEN...

Aurtxoak, Aurtxoari abestuz...! Eguberri ta Errege bezperaz, oitura da Tolosa'ko errian, ume, mutiko ta ikastetxean dabilten neska mutillak, baserritarrez eta artzai andreen antziñako jazkeraz, kalez-kale, etxez-etxe, Gabon abesti ez-tzuak abesten ibiltzea.

Aurtengo Eguberrian, auetako talderik zoragarrienetakoa izan da noski, Euskal Ikastola'ko aurtxoekin antolatutakoa.

Nola abestu gañera gure seme alaba deabruok...!

Serbitzari batek ateratako argazkian, ikusiko dezu irakurle, jaiotz dotorea daramakian Ikastola'ko lau-kote koxkorrenetakoa.

Tolosa'ko ikastola'ko aurtxoak.

Jator portatu ziran eta eragin zuten euskeldunen biotzetan, bereziko poztasun eta itxaropena.

Nere iritziz, baserritarrez itzultzeko, lenbiziko, bearrenetako gauza izan bear du, euskeraz mintzatzeta. Orrela ez izanik inauteri arlo-te bat, besterik ez da izango...

INAKI LINAZASORO

ZUMARRAGA

IZPAR XORTA

Alaitasun aundienarekin, igaro dira gure erri maite ontan, Gabon, Urte berri, ta Jauna'ren agerkeria Errege eguna.

Zoriona ugari zabaldu degu gure lagunenguruan, ta azkenik, gure senide ta lagunenguruan esku-erakutsi maitagarriak egin ditugu, ta zorion amets goxoekin gure gogoa indarturik eman diogu bukaera urte zaharrari, ta asiera urte berriari. Urte berri, asmo berri. Norbaitek esan digu esatera au egiztatzeko egokia izango da-la, Euskal gauzen maitaleok, urte ontan artu dezagula asmo sendo bizia, gure Ikastolak laguntzeko.

Ez da naikoa ikastolak irikitzean txalotzea ta ospatzea ideia eder ori izan duten notiañak, garaia etorritakoan gure sakelak iriki ta lagundu egin bear ditugu. Nola ez?

Gure itzkuntzaren etorkizuna, alde aundiz Ikastoletan dago, gure naia bada Euskerak iraun dezan, beartuak gaude Ikastolak almen guztiz laguntzea.

GURE SENIDEAK ZERURA BIDEAN

Elizaren onespen guztiak artu ondoren, Jaunak beregana deitu du, IRIZAR ta ARZELUZ'tar FRANKIZKO; Jauna 83 urte. G. B.

Naigabeen laguntzen ditugu bere Seme Alaba ta sendia.

Irakurle arren, aita gure bat anima onen alde.

1966'garren urtean gure Txadon nagusian, Bataio bidez Jaungoikoa' ren Seme egin dira 361. Ezkonduak 46 Elizaren babesean Jaunak bereganatu ditu 43.

ERREKARTE

EIBAR

GALDUAK

Urrezko eskumusturreko eder bat galdu yako geure aizkide bati. Aurkituten dauana sariztaua izango litzakeala aituten emoten dot. Deitu urrutizkiñ onetara: 716-264.

Soraluze-ko bateri, barriz, urrezko eraztun bat galdu ei yako. Aurkitzailliak, arren deitu bei urrutizkiñ onetara: 751-146, Soraluze-ra.

EDURRA

Agertu yakun emen be eta yoaden astelen-astartiak edurrez zuri-egon giñian. Arrate ikuskarri egoan. Amaika laprastaka ibilli ziran otzaren bildur бага. Gaztiak izan. Geure karriketan arrisku andia egon zan, ormatuik egozan-da. Nik uste askok eta askok ez dakiela edur-egunetan euren etxe-aurriak garbidutera bearturik dagozanik, batez be salerostetziak. Ez ebezan danak garbidu beintzat.

ILL YAKUZANAK

Aste otza izan dogunez, beti aro otzetan ill gaigao izaten dala oartua naz.

Gazte-gazterik eriotzak ostu eutzien Inazio Epelde eta Feliziana Gardoki'ri euren sema bakar Joan Inazio on-ona. Euren atsekabian laguntzen dotzugu. Zeruan bego. Karmeldarren eleizan antxe giñan Illbaltzaren 7-an, gorpu-illaren aurrin izan ziran illetetan. Eleiza be-

te-betiak ederto agertu eban Eibar-ek gurutzieta.

Larogei-ta-lau urtegarz illbarria da Jose Etxabe Mendikute gizon argia beziñ ona zana. B. B.

Egun berean baita be Pedro Ojanguen Arrillaga. Otoitz bat bere alde. G. B.

Aranzeta'ren alargun zan Mari Iturricastillo be yoana dogu. Zigorraga'ren alargun Seberiana Ganboa Andrea be baita. Biak emakume elizkoi eta zintzoak. G. B.

Arrate-ko Kantabria jatetxe ospetsuko etxeokandrea zaar Dominga Aldaolea be eriotzak bere erpe zorrortzetan eroan dauku. Etxekoei euren samintasun garrantzean lagunduten dotzugu. G. B.

Larogeitaka urteikaz illbaltzaren 14-an ill zan Andresa Toledo Gari-tano, Areizaga'ren alargun egitan zuzen eta ona. G. B.

Beste eibartar jator baten illbarria Argentina-tik eldu yaku, Gregorio Aranbarri Jauregi dogu bera. Zartxua zanarren, bizkor ebillan; igaz ementxe ikusteko zoriona izan genduan eta oraindiño urte luzietako bizitzia aseguretan geuntzan. Bere alaba eta anai-arrebei euren atsekabe mingotzean laguntzen dotzet eta zuk irakurle, arren, eskari bat Jaungoikuari eibartar egiazko onentzat. G. B.

Amaya Antzokian ikusteko gagoz. Gogo aundia dogu gañera. Euskerak biotzez maidogunok ez dogu olango sasoeirik galduten. Inor aurreratu ez ba-jat, urreguan bere barri emongo dot.

ARRATE-ZALE

ATAUN

Joan zan Errege egunean, euskal-ikastolaren laguntzalleak eratu zuten Euskaljaialdi jator bat. Ikastolaren laguntza elburutzaz arturik, uiaialdi ederra antolatu zuten, bai abeslari, bai dantzari, bai bertsolari eta abar ipiñiaz. Gu erritarrok oso pozik gelditu giñan, ain atsegingarri izan zitzaigulako.

Giro ederra nabaitu genuen, danak bear oni erantzuteko prest ikustean.

Ikastola izan ere, ain gurea izan bear du...

ZINEA... ARAZOA

Danok gañean gendukan arazoa noski. Gure gurasoak artu duten bidea, zuzena oso zuzena ikusten degu. Gazteak istimatu bearrean gaude, eta ez bakarrik istimatu, baizik lagundu ere bai, orrelako ekintzari.

Illun ikusten diran arazoak, batutzean batutzean argitzen omen dira.

Ez da ori gezurra!...

ERIOZAK

Gure artetik betiko atsedenera al-denduak izan ditugu, beren sasoirik bikañenean Aierbe'tar Eliseo ta Munduate'tar Sebastian. Goian begoz.

Beren sendiari gure agur samiña. Akzion Katolika'ko Errege egune-ko zozketaren zenbakia «309» izan da.

Egun-muga illabetera dauka.

Gure ostikalaria gogorrean da-biltzikgu jo ta ke. Azkeneko saioa Legorreta'ren aurka izan dute, eta... baita nausi atera ere.

Ez al da ekipo bat moldatzeko asmorik?

GENTIL-BATZA

IRUN

Asteero oi detanez, asieratik bu-kaeraraño irakurri det gure asteroko txukuna, illbeltzaren 15-garrena-ri dagokiona, irakol-utsez josia ez baletor... Tamalgarria orixel Basa-ri'k ederki asko esan berria du

«Izar berri bat Gure Zeruan» oso pozik irakurri det. Aita Orbegozorena. Martin Elortza Legarizti, Peru aldeetako Gotzai zana etxekua bait genduan; Gotzai xalo'on, maitagarria benetan. Elgeta'ko seme agur-garri uraxe, Gaur izan naiz Pasiota-rran eliz biribillean. Etxeko guztiak an giñan, naiz eliz artako eliztarrak izan ez. Gotzai itzalgarri zanaren illetak bait genitun. Bederatzi apai-zekiko Meza ederra eman dute, Do-nisti'ko gure Bereziartua Jauna ere bertan genduan. Baña... erdera utsez dana! Ezta izlariak —euskalduna izanda— itzerdi bat ere!! Ertzaitza ondo irudituko auxa aña euskalzale genduan Elorza-Jaunari. Ezta guri ere, eta gurekin batera, asko eta askori ere. Ortarako obe zan Arant-zazu'ri pakean lagetzia. Ala, eus-kerazko Meza itzaldidun ederra en-tzun al izango genduan beintzat eta.

Eta auxa ber-bera gerta oi da, Aran-tzazu'ri ken, eta Irun'go eliz ont-tikan, Irrati bidez, Meza ematen du-ten bakoitzean. Ori ez-eze, beste zeozer ere esango genduke, gai on-taz. Baña gauden ixilikian, gaurkoz beñepein.

BASURDEAK

Basurdeak? Bai basurdeak. Ikusi berriak dituzte. Nere adiskide eizta-ri jator batek gañera. Dirudiane, Artikutza aldetik etorrita, Aya'ko, arkaitzetan uxarka lasai aske zebil-tzan. Eiztari saill bat an dute laister.

JATORKI EGIN ERE GERO

Egiñ zun bere bertso-sayo bikaña Joxe-Miel Eizaguirre oyartzuarrak juan dan astean. Ez giñan aspertzen berari entzuten. Ura zan etorri-errexera ura! Oar gabez joan zitzaigun denbora berari entzuten eta be-gira. Ez dedilla azken sayoa izan!

GURE TXISTULARIAK

Gizaldi erdian gure txistulari izan ditugun Leon Arrieta eta Ximon eta Maximino anayak txistularitza utzi digute. Aurrekuan alaxe adie-razi nuziten. Ordekuak baditugu, ez nolanaikuak ere. Urte askoan.

GURE ARTIAN BERRIRO

Poz aundia eman digu jakiteak berriz gure artean degula adiskide on bat, Bilbo'tik etorri berria, Kris-tau-Ikastoletako Anai Antonio Uria. Ongi etorri gure artera. Iraun deza-zela emen guk nai aña.

ERRIAREN GORA-BERA

1966-garren urtean emen jayoak 702 izandu dira. Ildakuak berrib, 264. Eskontzak, berreun eta larogei. Goraka guaz.

TXANTXANGORRI

ZALDIBI

GAZTETXON JAI-ALDIA

Ezin nezake egon, ill'onen 15'an izan genuan gasteoaren jai-aldia-ren gañi, ezer esan gabe. Ura gauza zoragarria, orrenbeste gasteo la-na egiñaz ikustea!!

Baita ere, antzokia bete-betea, gazte, zahar eta ume; hor ikusten da zenbateraño gogoa, eta gustatzen diran gure herrian Euskal-jai-aldiak.

AGERKETA

Lenengo, antzerkiak agertzen zuan arazoa pixkatxo bat begiaren aurrean jarri zigun. Egunaren elbu-rua, kontuaren izenak eta banaketa, neskato iaio batek egin zigun. Ederki gañera ere!!

ANTZERKIA

A zer nolako bostekoa!! Beren le-nengo aldia izan harren. Jendearen aurrean lan egitea, ez zizaien muxua asko gorritu, ezta ere itzak trabatu nerbiogaitik, baizik, lasai asko bete zuten beren papela.

KANTUAK

Oek ere amar urtetik berakoak zi-ran. Ogeita-amar'bateko sailla. Azer kantu politikak!! Egia esateko beñe-re ez nituan entzun, orduantxe le-nengo aldziz, eta asko gustatu zitzaidan. — Beren izenak — Negu Gaur Jak de Minuit-Ator-Ator—, beren aitona-amona jantziarekin, eta ain txikiak, erabat emozionatuta utzi ninduen.

IPUIAK

Au da berriz trastea!! Ikusi gabe ezin sinistatu. Berak sumatuko eta liburutik ikasitako ipuiarekin, han atera zitzaigun mutil biurri baten antzera (Ez ote da ala izango?), gal-tzak puskatuta eta alondara erdi loturik, eta zeuzkan jestuarekin, jen-de guztia lertu azin zuan parrez.

BERTSOAK — GERNIKA'KO

ARBOLARI

Au ere, ipuiak esan zituanak be-rak esan zuan Bazegon alde ederra, lenago esan zituan ipuiak entzun edo auek entzun. Batean jendea lertu azin zuan bezela parrez, bestean, zeukan sentimentuarekin bertso aoiek esaten, kupitu azin zuan. Ez dago dudarik, benetako artista Eus-kalduna aterata dagoanik.

MARGOTZ'LARIA

Mutiko ahu ere, noizbait egongo zan gabeen lo ahundirik egin gabe. Lenengo nola orrelako leku txikian gauza ahundiak egin, eta egin hon-doren, antolatzen. A zer nolako errestasuna daukan, eszenarioak an-tolatzen, mendi, lafo, gelak, atadiak, eta abar margoiten!! Inungo mar-gotz'lari famatuaren inbidi baekoa daukagu, orrelako gauzatarako gure herrian, eta ez det ezer esan nai, be-re borondatearen gañi... Bejoandaizula Imanoll!

ANTOLAKETA

Orrenbeste gasteo preparatu eta ekintzan jartzeko, baten-batek lana pranko hartu dualare, ez dago dudarik!!

Esaten errexago dala uste det, ba-ñan egunero-egunero juanez ibilli diran neskatz oiek, ensaiotara; ba-tean elurra, urreguan izotza, ebia eta abar eta ez dakit jakingo de-zuen, bañan baserri urrutietatik, eta borondate osoarekin, gure herrian gasteo hartean euskal giro bat sortu azitzeko elburuarekin; zergaitik negargarria da, uste giñan, berderaz nola mintzatzen diran ikus-tea, eta dena zergaitik? Euskal kon-tzientzi bat ematen saiatu ez gera-lako.

Gazteok!! Hartu dezagun bada, asmo sendo ahu, eta jarrai orrenbes-te lan egiten duten neska oeri alkar-tuta, gasteo oien biarko eguna preparamen.

Zorionak guztiorri!! Ta eskerrik beroena gure herriko gasteo alde zerbait egiten ari zeraten neskatz-a-ri, ta laister berriro ikusteko go-goarekin, gelditzen da herriarekin batuta:

«ARA-BERRIZ»

ALEGI

ELIXABETE GARMENDIA LASA TXAPELDUN ALEGI'KO IDATZ-LEIAKETAN

Errege egunean, Itxaso'ko Alegi'n antolatu zuten idatz-leiaketen sari banaketa izan zan. Ogeita zortzi ume ziran beren idatz-lana agertu zutenak eta guztiak mamitsu eta egokiak benetan. Ain zuzen ere, epai-maikoen ezta-baida askoren on-dorenean, agertu zan txapelduna: bere izena Elixabete Garmendia La-sa. Ormaiztegiako neskatz jatorra. Bere idatz-lana irakurri ta gero, gal-dera batzuek egin dizkiogu.

Zenbat urte dituzu?

—Amairu eta batxiller-maillan bi-garren urtea ikasten det.

Beste idatz-leiaketa batzuetan parte artu al dezu?

—Bai askotan, bañan txapeldun izatera ez naiz beñere iritxi gaur arte. Azkeneko aldiz Ormaiztegi'n antolatu zutenean irugarren saria jaso nuan. Sari ura pozgarria izan zan neretzat eta aurrera jarraitzeko indarra eman zidan; oraingo onek berriz, zer esanik ere ez... urregu txapelketan ere or izango nautze, prest al dedan egiteko.

Asko irakurri al dezu euskeraz? —Zerbait bakarrik... Xabierko, Garoa eta gañera baita ere astero irakurtzen det Zeruko Argia.

Zure kideko umeak zer egin de-zakete euskeraren alde?

—Lendabizi lagun artean beti euskeraz iteginil, erantzuten digu ernasarik artzeko astirik gabe. Orre-taz gañera irakurri eta obetogo ika-si dezakete euskerak beti iraun de-zan.

Alaigarria benetan neskatz onen izketarako trebetasuna eta euskal-kontzientzia.

Azkenik, Elixabete, zure idatz-lan au norbait eskeñi nai al diozu?

—Poz aundiarekin, nere amaren erakusle izan zan Aita Etxeberria Jesulagun agurgarri ta euskaldun jakintsuari eskeintzen diot biotzez.

Beraz ona emen, ordu bete ba-rruan eta inoren laguntzarik gabe, Elixabetek baserriari buruz zer dion lan onetan:

«Erri-alde bakoitzak etxe berezia izaten du. Euskal-erriarena baserria da.

Baserriak mendian egoten dira, nola lurra lantzen dutenak etxe dan, beren baso eta sorotatik gertu izateko. Antziñan baserriak oso bi-de txarrak izaten zituzten, orain gu-txi dira kamiña onak ez dituztenak.

Kanpoti etxe zabala da, arrizkoa, tellatu okerrarekin euri eta elurrak lurrera joateko.

8 garren orrialdean jarraitzen du

Zeruko Argia

Zuzendaria:

JOSE IGNAZIO GABILON-DO PUJOL

Naparroko-Kantuari ta Ara-goiko Kaputxinoak argitaratua.

(Carlos III, 22. Pamplona) DONOSTIA'n

Oquendo, 22; tel. 26666

ARPIDE-SARIA:

Urtekoa ... 150 pta.

Erbestean ... 225 pta.

Aidez artu nai bada, galdetu.

Ikastera legez beartu

Erri baten gora-maila, jakitez eta ikasiaz eramaten da. Ikastetxe ta nolanaiko eskolak ugaltu ezker, erriak aurrerapena iristeko errez-tasun aundia izan oi du. Ezjakinez beteta dagon erria, berriaz, errukarria izango da.

Amaka lege eman oi dira, garrantzi gutxiagokoak. Milla uskeri, zi gorpean agintzen dira; zakarrak edozela lekutan botatzea ta beste on-lako txikikeriak, multaz zigortu oi ditugu.

Erriak txukun gordetzea, ederki dago ta beste agindu txiki asko ere ezitira galzki etortzen, errien antolaketa bere bidez eramateko. Ontzat ar ditzagun, beraz, agindu ta lege olek guziak; baiña oien aldean, askoz bearragoa da erri ori ongi eskolatua izatea txikitatik.

Gai ontan, bear aña egite al-da gure errietan? Lenb'zi, esko a na-koa ba al-degu gure artean? Aur guziak al-dute aukera lenen-o ikas-ladiak egiteko? Amaka errietan palta da maixu, naiz maistra bat. Aru-tzago, ikastolarik gabe bizi dira. Ta bitartean beste gauzetan eralgitzen da alperrik dirua.

Gizartea beti gerrate-bildurpean bizi izan da. Zenbat gastu izan de-gu alde ontatik gure kaltean? Pakerako ta jendea eskolatzeo bear zan dirua, gizonen artean gerrate bildurak eta alkarrekiko konpianzarik ezak jaten digu.

Onela etorri gera gizaldietan erriaren aurrerapena atzeratuaz, gu zion kaltean. Ez al-da ordua iritxi, irakaskintzari leku geiago eman de-zalogun gure legedietan? Zoritzarrez, munduko pakea bear da ortarako, ta gaurko munduak ezta pake-oinarririk bildurra galtzeko, Gizartea al karren susmo txarrez galduta bizi dan bitartean, erriaren ikas-maila atzeratua izango degu erri askotan.

Gero, or ikusiko ditugu esko'arik gabeko gizonak, ezertarako gauza ez dirala, beren bizibidea moldatu ezinik, pioi lanetarako bakarrik gal dirala. Ta berak naikoa ezitirala, beren etxeokak ere, bizi-ezinaeren az-pian or geldituko dira negargarri.

Gaitz onek bere sendabidea bear du, ta sendabide bakarra, irakas-kintza ugaltzea ta erreztea izan bearko luke. Jakiña, aurrak eskolarako gororik ez dute berez ekartzen; eta beren urtetan eskolarik izan ez du-ten gizon egiñak ere, ikastearen alde onik ez dute ezagutzen. Beraz, ba-tzuek aurren okerkeriz, eta besteak gurasoen ezjakinez, or geldituko zaizkigu beren buruak jakitez ornitu gabe.

Zer egin? Lenbizi eskola ta maixu-maistrak ugaltu, alde guzietarako lain izan ditezen, eta gero, naikoa eskola ta ikastetxe degunean, aurren eskolatzea, legez babestu. Eskolara joaten ez diranak, multaz zigortzea, beste gauza askotan zigortzea baiña egokiago iruditzen zaigu.

Ta ori da bidea: aurren eskola aldia legez babestea ta zigortzea.

Guraso zabarrak eta aur okerrak ez dute beste zuzenbiderik. Ta au guzia, zigortutakoan onerako izango da aurrena Ezpaita gauza ne-gargarriagorik, eskola gabeko gizon, naiz emakumea baiña.

ESKUTITZAK

ASPALDIKO SOZIALISTA EIBARTAR BATI

Atera berria dezun "Metafisica a Urcola" liburua, burutik burura irakurri det, eskuetatik utzi gabe, er-deraz esaten dan bezela.

Eztindudan ezagutzen, enaiz zurekin mintzatu, inoiz ere; baiñan idatzi au leitu ondoan, antziñako adixkide zaitudala deritzait. (Barkatu ateraldia).

Zure ta nere gogaketak, sail berean omen dabilta. Gauza bat ipintzen dezu filosofiaren erdian, gizona, ale-gia. Personalista zera zu, ni bezela, oker ez banago.

Izan ere, Emmanuel Mounier idazleak, au idatzi zuen, 1946 urtean: "On peut être chrétien et persona-liste, socialiste et personaliste, et, pourquoi pas? com-muniste et personaliste, si l'on est communiste d'une façon qui ne contredise pas aux valeurs fondamenta-les de la personne".

Eta, beste toki batean ("Qu'est-ce que le personna-lisme?" liburuan) au ere iskiribatu du berak: "Person-nalisme n'est pas opposé à socialisme ou à commu-nisme. Tout dépend de quel personnalisme, de quel socialisme, ou de quel communisme il est question".

Arrezkero, naiko euri egin du, eta nik ez det oso ondo ulertzen, gaurko egunean, egiazko komunista eta benetako personalista batera izan ditekenik. Dana da-la, Mounier'ek esan zuelako, bere arrazoiak izango zi-tuen ortarako.

Zure gizonari buruzko ideiak zabalak dira. Errea-

litate guztietara —naiz ikusgarri, naiz ikusgaitz— za-baltzen da zure pentsaera.

Derrigorrezkoa da, izan ere, orrelako zabaltasuna, egiazko personalismo guztian.

Bestaldetik, zurentzat, persona ezta astrazio bat, zer-bait guztiz konkretua baizik.

Batez ere, liburu orren, irugarren ta laugarren atzal-buruetan, au da "El mundo visto desde dentro" eta "Cuando el hombre es el sujeto de la experiencia" izenekoetan, argiro ikusten da zure personalismoa.

Gizon unibersalaren aldetik bizia ikusi ondoren, zure baitan sartzen zera berririo, eta gizonaren barne-ko prolemak, berriz ere aztertzen dituzu. "El hombre que ahora discurre en esto que va a seguir, soy yo, yo mismo, vestido de carne y hueso, que vivo aquí en este lugar en que sufro" diozu deblauki.

Zuk egindako beste liburuan, "La experiencia so-cialista en España" deritzan idazkian, tituloari itz abek ezarri dizkiozunez oartu naiz: "vista desde mi pueblo". Bat natorkizu: gauza guztiak, baita ere sozialismoa, gure erriaren aldetik ikusi bear ditugu, nai ta naiez.

Zure Eibarreko "euskera internacionalaz" egindako liburua ikusi narik nago.

Agur adixkidea. Espero det zure ezagutza laster egingo dedala, personalki.

Carlos SANTAMARIA

ILLUNONDO

Bizi edo erdi bizi. Izan ere nere ge-la obe zan abereentzat kristau ba-tentzat baño. Etxea bai kanpotik bai barnetik zeari zikiña. An bizi giña-nok beartsuak giñan. Ni geien, nun-bait. Etxeak lau solairu zeuzkan. Ni ganbaran nun logela.

Malladia igotzen asi nintzan. «Mi-nutu baten barruan dana itzali da. Negar geiagorik ez, bizitzaren tra-gedia itzali. Pakea, pakea muga ga-bekoa».

Nunbait jatekoak kalte egin zi-dan. Irugarren bizitzara eldu baño len botaka asi nintzan. Indarrez es-ku-bandari eldu nion.

Laugarren bizitzara eldu arte be-tikotasuna iruditut zitzaidan. Ate ondoan neskatilla bat zegoan ese-rita. Ia lo-kuluxkan. Zortziren bat urtekoa edo.

Itz bat egin gabe, bizitzari azken agurra egingo banion bezela, nere sakelatik goxoa atera ta eskuratu nion. Nere ganbarako lendabiziko malla igo nun.

«Eskerrik asko, Jauma!». Itz xalo aiek erraieratik dardaratu ninduten. Umeari begira gelditu nintzaion.

«Nere ama lanean da» — jalki zuan, nerekin baño bere buruarekin itz egiten izan balitz bezela eta go-xoaren papera bere beatztxoekin bo-

robilduaz. «Ez dakit noiz etorriko ote dan». Ixillaldi bat. Umea neri begira ta ni ari.

«Jauna —galdetu zidan, nigana ondoratuz— ba al dakizkizu ipui-txoak?».

Ez dakit zenbat denbora bear izan nun ari erantzuteko. «Bai, ba dakizkit. Politak gañera».

«Oh, kontaizkidazu, kontau!» Umea nere gelara jarraitu zitzaidan. Alkian exeri nintzan eta negarrari eman nion. Negar aundia, muñe-tik ateratzen zitzaidana. Burua es-kuen artean izkutatu nun.

Umea kokilduta gelditu zan. Ge-ro eskuak arpegitik kendu nai ziz-kidan. «Zergatik negar?» Nik ez nion Ezer erantzun. Bera ere nega-rraz asi zan.

Umearen ta nere malkoak txuka-tu nitun. Umea nere belaunetan ese-ri zan. Ipuiak kontaktzen asi nintzan, aspertzaka. Bat batean beian zara-ta entzun nun.

«Zure ama etorri da. Joan zai-tez».

«Bai, baiña biar ere kontatuko al didazu beste ipuien bat?»

Negarrari ezin nion eutsi: «Bai, biar ere» — erantzun nion.

GOMIGA

BAIÑA ZERGATIK ETA ZERTAKO EUSKALDUN?

Euskalerriko alze giroa ekartzen dit Zeruko Argiak, datorrenero, eta poz amorratu batekin irakurtzen dudala esateak ez da atzerria probatu duen inor arrituko. Noizean bain zibor begirazalegi jotzen badut ere! Barka diteke au, alare, ziborrek gorputzean estetikaren aldetik duen zeregin berebizikoa —beste zenbait alde ez aitzatzeko!— begiratzen ba-dugu.

Eta beste zenbaitak artu duten soka zaharrari (ez beintzat berria) eldu nai nioke nik ere, Olaetxea, Kalzada, Laspiur eta adiskide San Martin-en baimenarekin.

Euskerarik gabe euskaldun iraungo ez dudala garbi dago niretzat. Ala erakutsi zidaten bizitzarekin izkuntza eman zidatenek, eta ala pen-tsatu dut aspaldion makiña bat gogartu ondoren. Beraz, O'atxeak esan-dakoa esan nai zuena bera ote den pentsatzea onbera bezain tonto iza-tea ote da? Jhartza-k esaten baizuen euskaldunak on izate utsez tonto raso biurtu gerala, edo zerbait alakotsu.

Askomoduzko ideak argitasunez ematea ez da errez; orregatik iru-ditu zait bearbada desegoki espresatu zela Olaetxea bere itzetan (edo-zelñi gerta dakioketana, mutu ez dagoen edozeñi) eta, beti bearbada, auzi au berririo asieratik artzea ez ote den komeni. Batak ala besteek barka bekite amesetan ari banaiz.

Ba da, ordea, ortik aurrera beste zerbait oraindik, esan izan den guztiarekin alare argitu gabe gelditu dela esango nukeana. Euskerarik gabe euskaldun ez gerala esanda ere, zergatik euskaldun irauten alegin-du bear dugun galde diteke, Diteke, eta galdetzen da. Zergatik opajdu bear zaizkion ideal oni ainbeste neke. Izan ere, batek baiña geiagok atera dit zerako au: euskal izatea gaitzearekin ez gera izate gabe gel-dituko, beste izate berri bat gureganatuko dugu.

Merezi ote du, orduan, gure izateari eustearren lerregiteak? Zer-gatik? Nik, egia esateko, askotan eman ditut ni neu ere zearo konhen-zitzen ez nauten arrazoiak. Eta auxe marka, alakoren batean besteak konhenzitu ditudala ere uste izan dut, erraminta triste onekin.

Ez dut uste Laspiur-ek eta San Martin-ek galdera oni konformis-tendako karamelu iritziko diotenik. Konformista ez izatea justifikatze-ko egiten dut nik beintzat.

Ez da naikoa, niretzat, nai duenak nai duenerako eskubide duela esatea, euskeraren alde jardun nai duenak artarako libertade duela. Ezta ere, biotzaren arrazoi izkutuak izentatzea. Nik, marxista izan gabe ez ditut oso ongi konprenitzen obligazioen luze-zabala berdintzen ez dituzten eskubideak. Kapritxoak sortzen dituen —edo oinarritu, nai bada—, es-kubideak ez dute batere balio, bearrak sortzen ditu eskubide giardunak benetakoak.

Bildur naiz itzek salduko nautela. Ez dute uste, dana dala, eran-tzuteko mesede egin nai didanak galdera au lehenengo bider entzun duenik. Beraz, aisa igarriko dio galdetu nai dudanari.

Eskolak bearrezko direla ere argi dago, zenbait gauza iritxi nai ba-dira beñeñeñ. Arrazoi osoa du bai, Gomiga-k (merezi ote dizut orain-dik adiskide izena?) euskaldun intelektuaion egoera mixerablea aitor-tzean, eta biarkoa zuzenago presta dezagun oiu egitean. Baiña artaz, bilinguismoak (eta zein bilinguismok) euskerari egiazko bizitza bizi bat aseguratzen ote dion galdetuko nuke. Bizitza indartsu bat, ez triste bizitza, ez sekula bukatzen ez dan agonia bat. Ala baiña askoz obe il.

Zeruko Argian orain arte eta beste euskal idazle batek garbi utzi digute: Euskal erria euskerak egiten du, ez bestek. Beste galdera bat gelditzen da: zergatik euskaldun jarraitu eta zertako?

José AZURMENDI

ANCEL'GO OBISPUAK AOLKULARIATZAZ ITZEGITEN DU

"Documentation Catholique"n irakurria degu gai ontaz: Ekintza Katolikuko Aolkulari edo kontsejeruak Ancel'go obispua da, Lyon'go gotzai laguntzaillea, datorren guzia idatzi duana:

"Ez nator —dio— Ekintza Katolikuko Aolkularien goratarrea ta gorralbena egitera. Ezpaizaie beaiei gustatzen orrelako aizerik. Baiña ainbeste ta alako kertenkeriak entzun ditugu gai ontaz... nere aldetik argi pixka bat sortzera noa sail ontan".

"Clericarismo"z joak daudela esaten digute. Erri-gizonei entzun gabe, beren buruz bakarrik erabakiak artzen dituztela ta aotan artu dituzte. Noski, gai ontan ere, gizonen kontu guzietan bezela, akatsak sortu ditezke, ta eliz-gizonok arreta aundia bear degu "eliz-gizonen aginte-geiegirik" ez dakigun bizitu".

Ekintza Katolikuko Aolkulari jatorrak, erri-gizonen zerbitzari ta laguntzaille izan bear du. Nolanai, Ekintza Katoliku eraginaren aurrean, bere obispoaren ordezkari bat besterik ez da, ta bete-betea, Elizak gai ontan dauzkan agindu ta arauak gogora ekarri bearke dizkie bere ardurapean dituanen, ortarako premia sortzen dan guzietan. Baiña bere-berea duan egitekoa, erri-gizon eliztarrei entzuten jakitea da. Ta zerbaiz sartzen da-nean tartean, erri-gizon oiei beren lekua jateke egin bear du bere lana. Ori da, izan ere, espirituzko beartsutasunak eta apaldasunak aurrenengo eskatzen duan jokaera. Ortik eztabillena, obeto dago beste leku batean".

"Ba-dira beste au diotenak ere: Aolkulari oiek espiritu-gaiak baztatu ta lurreko gauzetan nastuegiak dabilzala".

"Au izango da, Aolkulariaren lekua nun dagoen ondo aditu ez dutenen jakineza agirian lagatzen duana. Zer du bere lana dalako aolkulari orrek? Ez da oso erreza osorik adierazten. Au da beintzat, lenbizi gogora ekarri nai nuken aolkularien egitekoa: auen esku dago erri-gizonei lurreko lanetan espiritu-baloreak agirian jartzea. Giza-gertaera ta lanetan arkitzen diran gogo-aberastasunak azalera atertzea. Kristo emen ari da gizartean beti, gizonen osasuna ta salbabidea sortzen. Aolkulariak Jesus ori agirian jarri bear die erri-gizon oiei. Ta onela, Ekintza Katolikuko aolkularia, bere erara, ikuslea da. Kristo gizonetan ikusten dakiana. Ta eraberritze guziak, noski, Kristo'rengana garamazki.

"Ta gai ontan kontu arrigarri asko entzun izan det, bai apaizen artean, eta baita ere erri-gizonen artean ere, Ekintza Katolikuko lagunen tartean beintzat. Onoko auek beren lanen artean, oso batasun aundia iritxi izan dute Jainkoarekin. Norbaiz itxutu zitekean onelako gauzaren bat ikusi gero, beste gogo-biderik aintzat artu nai ezuala ibiltzen. Baiña ori negargarria da. Beren otoitzean Jainkoa ikusi dutenak, gizon artean ere Jainko ori ikusten ikasi bear luteke giza-gertaera guzietan. Orrela iritxiko luteke aberastasunik eta batasunik ederrena beren gogo-bizieran".

"Irugarren salaketa ere egin izan diete Aolkulariei: oso berekoak eta berea bakarrik ikusten dutenak dirala. Onela, beste apostoladutza guziak gutxiesten eta aintzakotzat ez artzen oitua omen daude. Guziak Ekintza Katolikuan sartu nai dituztela, alegia. Ontan ere bere ajeak dituztenak arkituko ditugu, noski. Ta orrelakorik ikusten degunean, ez ditugu txalotu bear. Eta gero baitan onelakorik nabaitzen ba-degu, bereala zuzendu bear degu gure jokaera".

"Alde ontatik ez gatz onelako aolkulariak txalotzera, baiña aien kontra itzegiten ari diran askori, Ekintza Katolikua obeto ezagutzen saiatzeko eskatuko genieke. Bereala datozkigu gogora, besteren begietan lastoa ikusi ta bere begietan aberik ikusten ez duten aiek, eta lenengo arria botatzeko agindua artu zuten aiek ere".

"Baita ere, kontuan artzekoak dira, Ekintza Katolikuko Aolkulariak beren arnas eta aideari eusteko egin bear izan dituzten egiñalak. Ta orrek ba-du bere balio guzitarikoa. Ta arnas eta aide ori bearrekoak dira, noski, Apostoladutza guzietan. Eginbide orretan, Ebanjelio-kutsua ta gogobizitzak izan bear du bere aurreneko lekua. "Berekoieria ta itxumena al-da, guzie-kiko balioa duan gauza bat denentzat nai izatea".

"Bukatzer a noa, baiña aia luzea da oraindik. Erri-gizon eliztarrei eta Aolkulariei au esan nai nieke: Etzazue kezkarik izan eragozpenen artean zabilzatenen. Baizik are ta geiago saia zaitezte orrelakoetan, zuen joka-bidea obetzen. Zuen bizitza, egiten deuen lanaren aitor eta lekuko izan dedilla".

"Saliege Kardenalaren erantzun polita gogora datorkit. Norbaitek gal-detu zion: Garbi esateko, zer egin du Ekintza Katolikoak? Eta arek erantzun: Ekintza Katolikurik eztan lekuetan... ezer ez".

Monseñor ANCEL

Errukizko egin-tzak eta gaixoak

Asi zaigu 1967'garren urtea, eta arekin gure barau ta bijili legearen aldaketa iritxi da. Len Bulda bidez, beste errialdetakoak ez bezela ginaran.

Orain, gu ere, besteen legean sartu gera. Ta auetako bat, urteko ostiraletan (barikuetan), bijili legea gorde bearra izentatzen zaigu.

Bijili lege ori, ala ere, beste egin-tza onen bidez trukatu ditekete: otoitz egiñaz-edo; gorputza ilduratuaz, nekatuaz; eta karidade lanak eskeiñiaz. Auen artean, «gaixoak ikustatzea» izentatzen digu kristau ikasbideak.

«GAIXO NINTZAN ETA IKUSTATU NINDUZUEN»

Auek dira Jesus'ek Azken-epaian sartzen dituan itzak. Berak jartzen digu, beraz, gure eginbear bat bezela, gaixo daudenak ikustea. Kristau biotzari berez sortzen zaio, makalik duan ezaguna, naiz laguna ikustatzea.

Nekepean dagonak, gaitz galgarri baten atzaparretan erori danak, norbaiten errukia bearrekoa du. Bakarrik eramaten diran neke ta nagabeak, bi aldiz astunagoak dira, izan ere.

Ta orra nola etorri geran gai au zuei esatera. Ta aurrena, egin-tza on guzietan bezela, gaixoen bisitak bere baldintza edo kondizioak bear ditu. Ezta alako andre aberatsen agertu-naia betetzeko lana, noski. «Ai, nik egiten dedan lana gaizokin!» —esango digu zenbaitek. Eta an dabil bere errukizko egiñak alde guzietara zabaltzen. Onelakoak ez du gaixoa bere asmo ta jomuga; alakoari bere burua zaio nagusia. Arrokeri orrek, pipiak janda bezela uzten dio bere egin-tza ona.

GOGOAN IZAN DEZAGUN ELIZA MINDUA

Kristauon artean ezagunak eta aiatatuak ditugu «Mixioak», Seminario Eguna ta abar: baiña ez degu neurri berdiñean gogoan Eliza Mindua, gaixo dagoen gure anai-arreba. Gaitzaren mende dagoen gure kristau anaia, naiz kristau-arreba, gure biotzari deika ari da.

Gu osasunez eta aukeraz beteak geran bitartean, asko dira penatzen eta nekepean arkitzen diran gaixoak. Ta orra nola datorkigun orain Eliza, barau ta bijili ordeztatzen onak jarriaz, eta auen artean, «Gaixoak ikustatzea».

Baiña gauza guziak bezela, zentzuz eta buruz eta biotz onez egin bear karidade-egin-tza au. Lenbizi, beraz.

ASTIRO AR DEZAGUN IKUSTALDIA

Sartu orduko, etzaita asi erlojoari begira ta astirik eztezula esaten. Patxaran egon zaite gaixoarean aurrean. Bestela arek bere artean esango du: «Ortarako obe uan ez etorri». Soseguz artu, ba, lanbide au ta zure biotzaren limosna ori eskuzabalez eskeiñi: ez tiraka bezela. Gero.

ENTZUTEN IKASI

An zaude gaixoarean oge-aurrean eta bereala artu dezu izketan sakea.

Zerori zera itzegiten dezun bakarra. Gaixoari eztozu betarik eta tarterik uzten. Guzia zerorrek esaten dezu.

Onela bisita aretan zerori izan zera arindu zerana itzez, ta ez gaixoa. Arek zuan arindu bearra, baiña zuk zere burua besterik eztezu arintzen jakin. Ez aztu, errukizko egin-tzak lagun urkoari laguntzeko dirana, ta ez norberaren burua pozteko. Onela, ba,

ETZAITA «SANTU-ESANETAN URTU»

Ai, nolako itz ederrak esaten dakizun! —«Jainkoak asko maite zaitu», «Santu bat egiña zaude», «Es-

keiñi zazu zere neke-miña» ta abar eta abar... Onelako esanak, oso biotzetik ateratakoak ez diranean, eta sarriegi esaten diranean, gaixoa paketu bearrean, ernegatu eginen dute. Sermoi gutxi ta gizonki itzezin gauzak bere onetik ateratzeko.

ERROMERI AIZERIK ERE EZ ERAMAN

Gaixoa miñez dagonean, ez da itxura ona, zu geiegizko algara ta pozgiroan azaltzea. Etzoaz erromerira; nekeak eta zoritxarrak jota dagoen anai-arrebaren aurrean zau-

de. Etzazu zure poz-deadarrez are zoria minberatu. Ta azkenik.

JESUS ARKI EZAZU

Gogo bero ta zuzen onekin ba-zoaz, gaixoari Kristo'ren ordeko usaia artuko diozu. Kristo'ren Gurutzeko neke ta oiñazeak, gaixoare gaitz artan dute erantzuna. Ta zerori osasunez zaudela, gaixoen ondora joaten ba-zera, gaixoak bere aldetik, zure karidade lan artan Kristo'ren arnasa jasoko du. Orra ostiraletako bijiliak nolako irtera ona eskeintzen diguten.

EBANJELIOA

Berri onaren zatia San Lukas'en Liburutik (Luc 8, 4-15).

Lagur-talde aundia, eta urietatik Arengana etorriak inguratu zitzaizkiolarik, parabola au esan zien Jesus'ek:

—Ereille bat irten zan azia ereitera.

Eta ereitean eskutada bat bide-ondoan jalki zan, eta bidariak zapaldu eta zeruko egaztiak jan zuten.

Beste eskutada bat, arri-tartean jalki, eta erne-orduko, igartu egin zan, ez bait-zuan ezetasunik.

Beste eskutada bat arantz-artean jalki, eta berarekin batean sortutako arantzak ito egin zuten.

Bestea, lur onen jalki zan, eta, erretakoa, bateko eun eman zuan.

Au esanik, onela deadar egin zuan:

Entzuteko belarri duanak, entzun beza.

Ikasleak, berriz, parabola onek zer zekarren galde egin zioten.

Eta Arek onela erantzun:

—Jaungoiko-Erreinuaren ezkutua ezagutzea zuei eman zaitzue; besteai ordea, ez, parabolan baizik, ikusia ikusi ta ikusi ez dezaten, eta entzuna entzun, eta ulertu ez dezaten.

Parabola, bada, auxa da:

Azia, Jaungoikoaren itza da.

Bide-ondokoak, itza entzuten dutenak dira, baiñan gero, deabruak etorrita, itza beren biotzetik kentzen die, sinisturik salba ez ditezten.

Arri-tartekoak, itza entzutean, pozik artzen dute; baiñan, zuztarrik ez izan, eta denbora gutxiko sinistea dute, eta tenta-aldian atzera egiten dute.

Arantz artan jalkiak, berriz, entzuten dutenak dira, baiñan, bizitzeko ardura dala, aberastasunak dirala, eta gañerako atseginkeriak dirala, ito egiten dira, eta ez dute alerik ematen.

Lur onean jalkiak, berriz, biotz on eta yorian itza entzun, gorde eta, gero, ekiñaren ekiñaz, uztatza emanen dutenak dira.

Nork KUKURRUKU!!!

Ollarrak

ollotegian?

...Ez. FAGOR'ek

sukaldian

Baserriaren alde EUSKAL IRRATSAIOAK

Caja de Ahorros Municipal de San Sebastián

Banen baneko astiak
Ongarri ta abonoak
Belar Zuloak

Erosi edo berritzea diru aurreratzea

Baserri, lur-tresnak ta abar

Torrelavega'ko Perira joan etorriak

HERRIAK ETA GIZONAK

KOLABORAZIOAK

AUTOGINTZA

Gaur eguneko egi garrantzena Euskalerriko lantegi geienetan auxa da: Euskal ekonomiaren makaltasuna, makal-giroa nabaitzen da ia bazter guztietan.

Langille euskaldunak, trebeak izanik, lantegi asko jaso zituzten kapitalak bildurik. Kapital-giroa agiri zan lenengoz Euskalerrian orain eun urte gutxi gora bera, baiña beste zelaetan goizeago, Indietako Konpañieekin. Euskalduna diru biltzaille azkarra izan da beti edonon, orrela bada azkenengo urte onetan, Arrasaten, Bergaran, Eibarren, Ermuan eta Gazteizen batez ere, lanola ugari jaso dira autogintzarako edo autogintzaren zatiak egiteko. Autogintza oraindik ez dago guziz nazionalizatu, au da, auto dena ez da bertakoa, besterik ez bada ere, patenteak erbestekoak dira, beraz, bizitza jatorrik ez

dauko zeregiñ onek eta au beti izango da eragozpen bat.

Gaur autogintzaren gaia aitatzea nai degu, urren-goan, aal badegu, beste gai batzuk aitatuko deguz, ikusi ezker nola egoaldeko Euskalerrri osoan, Bizkaian, Gipuzkoa, Araban eta Naparran, ainbat eta ainbat lanola direla metalezko gauzak egiten oituak, zeregiñ oiek ere egungo egunenak makal-giroa daramate autogintzak bezela.

Makal-aldi au nola agertu da. Azalezko begirazte bat egin ezker, bereala esan genezake gaurko diru ezak sartu duela gure ekonomian makaltasuna, baiña ez, barnean sartzen bagera, auzi onen gibelean, ikusiko degu ia gallurrean gure ekonomiaren edatzea, beraz, onezkero, beren igikerak laburrak, mugatuak, izango dira.

Gure ekonomiaren igigerak, gerla ostean, luzeak eta iraunkorak izan dira, noski. Euskalerrriak, beren barneko trebetasunak eraginda eta baita ere kanpoko ezak eraginda, kanpoko egilleak erakarriaz, dirutsa eta langilleak batez ere, ikaragarritzko indarrak erantsi zun eta gainera, erbesteko leiezak gure bakar-tasunagaitik, zabaltzerako baldintza erreza zan.

Baiña gure edatzea ez da izan inola egokia, adin-

gabea izan da, neurrigabea, alaiki egin ziran gauz asko, oiñarri gabe askotan.

Baiña goazen arira. Españi'ko autogintzak lan asko ematen du Euskalerrriko fabrikari, Españi'ko autogintza, orain, gallur gallurrean dago, 300.000 ale'kin, aurtan inoiz baiño auto geiago egin da eta saldu ere bai, baiña ez, fabrikeen igarpenak esan zuten beste, Auto denak barneko merkatuan saldu dira, ba erbesteratzea ezin da zoritxarrez, erbesteko merkatuak idigi gabe dagoz guretzat.

Beraz, ale larregi asmatuak barneko eskaria ase-tu da bereala eta lanarteak etorri dira, batez ere, Barreirosenean. Erbesteratzea izango zan orduan irteera on bat, baiña au gauza eziña izanik gelditze bat sortu da aurtan eta zoritxarrez, ez azkenengoa, oraindik B. M. C.'ren autoak irten berriak dira, laster etorriko da merkatu ontara liskar geiago, liskar onen ostean, bi edo iru marka bakarrik geldituko dira zutunik, orrela bada ez itxaron igikera aundirik autoaren lantegi laguntzailletan, bertalde leiaketak zorortzuko dira eta lantegi laguntzailleen irabaziak moztu.

Mozte au zelai ontan bakarrik ez da azalduko, beste zelai askotan ere azalduko da. Irteera bat biltatu bear degu auzi onentzat? Bai. Irteera bat izan liteke karteelen bidez fabrikaren artean lokarriak ezarriaz eta onela aal direzan antolabide indartsue-nak jarri.

Gure lantegien neurriak geienetan mugatuak izan-ik, txikiak izanik, kartel oien edo antolabide oien bidez fabrika askoren eralgia gutxituko dira, diru geiago eskatu gabe.

Bear bearrezkoa degu, etorkizunean, gure ogia irabaztea nai badegu, antolabide oiek irixtea.

S. LARREA

nazio-arteko-unea

Congo bere estabildadara iritxi ote da?

Orañ dela urtebete berrilariak zertaz mintzatu ez gen- digukenean Congo'ren gain mintzaten giñan. Izan ere urte batzuetan Congo desordenaren eta nahasketaren personifikazio izan da. Congo ejemplu, adibide bezela jarri izandu gauzak nola egiñ behar ez diran, gauzak nola izan behar ez duten demostratzeko. Eta batean Kasavubu ze'a. bestean Tsombe, bestean Adoula eta bes- tean beste nornahi, beti ba genduen berrilariak zertaz mintza.

Gaur ordea gauzak zerbait aldatu dira. Egunerokoak eta aldizkariak apenas mintzaten diran Congo tzaz. Ba- dirudi gauz aundi bat izatetik gauz txiki bat izatera iri- txi dela. Zer gertatu da.

Mobutu jeneralak ba daramako gobernuan urtebete pasla. Egia esateko diktaçura militar bat ezarri du Congo'n. Kasavubu lendakaria etxera bidali zuen eta Tshombe'ri Congo'ra etorrera galerazi dio. Bitartean Congo barruan zebiltzan gerrillak soldadu zuri profesio- na'ei ezker gehien bat desegin dira, desegin edo gitxi- nean bakandu. Beraz nola alabaiteko estabildadea be- reganatu du Congo'k. Egia da izandu dirala arriskuak Katangako interesen aldetik eta Tshombe'k astindutako konspirazioetatik, baiñan oiek ere menperatu ditu.

Nazio-arteko artu-emanetan, batez ere Afrika ko- etan, bere posizioa indartu egin da. Gero ta errespetu gelaço du Congo'ko gobernuak Afrika'ko estadu gi- zonen artean. Enbajadoreak berriro Kinasha'n arkitzen dira. Beste aldetik berriz, nahiz eta beste ezer baiño gehiago okzidente aldekoa izan, puntu batean edo bes- tean ezkertiar gisarako jokabideak artu ditu. Esate ba- terako, Portugal'ekin zituen artu-eman diplomatikoak auste.

Gañera, orañ arte tabú edo debekatua bezela zen Lumunba'ren izena aiatu dun berriro. Congo guztia abertzaletasun baten barruan sartu nahi du ta, berez uskeri bat bada ere, urien izenak, aldatu ditu. Lehen Leopoldville, uriburua zena, Katanga'ko uriburua, orain Lumunbashi da, Lumunba an ill zutanaren oroimenean.

Lehenago Congo estadu deszentralizatu ta neurri ba- tean federalista zen. Gaur egunean estadu zentralista bat besterik ez da ta federalismoaren aztanen guztiak ill dira. Probintziak, alderdiak, gutxitu egin dira ta be- re eginkizuna laburtu.

Ta au da inportanteena, Belgika'ren interes finan- zieroen aurka azaldu da. Ta Katanga'n "Union Minère" delakoak zituen lantegiak eta diruak Congo'ren esku- etan jarri ditu, soziedade onek bere etxea Bruxelles'tik Kinasha'ra pasa nahi ez zuelako ta atzeratuta zeuzkan zorrak ordaindu nahi ez zituelako.

Baia ortxen dago koxka. Ez da nola alabaiteko na- zionalizazioa egitea estadu guztiaren estruktura aldatzen ez baldin bada, batez ere orañ estaduaren eskuetan ja- rri diran lantegiak eta gairientzekoak Congo guztian daukaten importanzia dutenean.

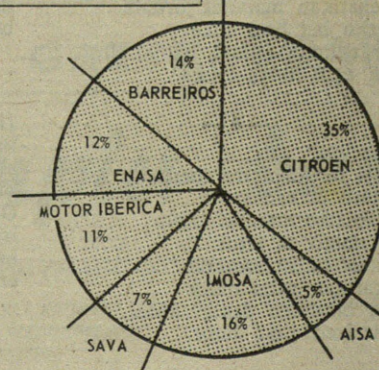
Izan ere nundik atera teknikoak europeoak aldegiten ba-dute? Ta ori ez gertatzea arritzekoa izango da gau-

zak dauden bezela ikusirik. Nundik atera dirua? Nun- dik autofinanziazioa?

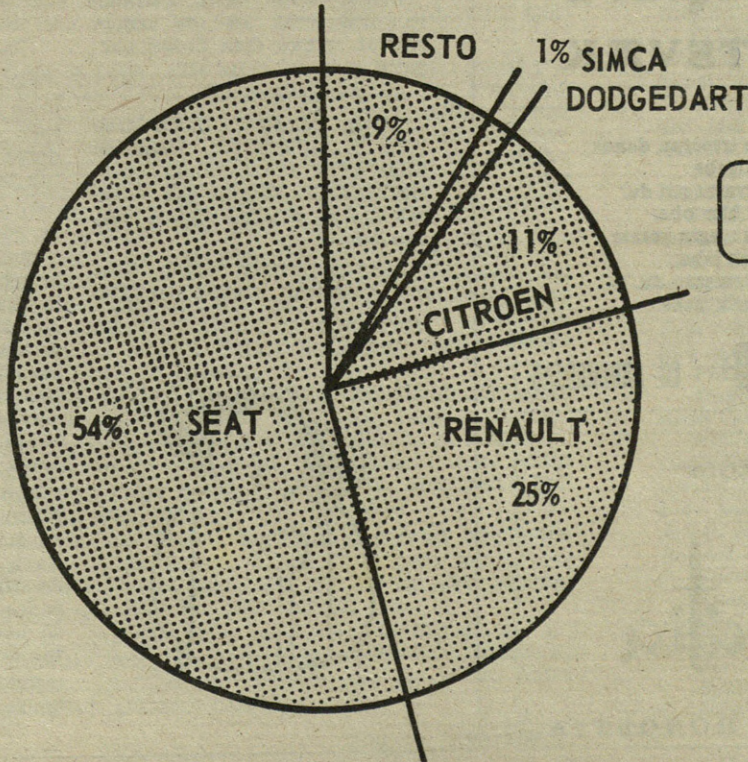
Esan diteke Congo'n Mobutu jenera'ak ezarri nahi duen estadu ta regimena, diferentziak borderik, bo- napartita dela, baiñan gaur egunean ez da estadu bo- napartista bat izango irugarren munduko ta batez ere Afrika'ko estaduak eta nazioak dituzten prolema izuga- rriak konpondu ta soluzionateko dituztenak. Ez estadu bonapartistak eta ezta ere estadu liberalak. Erabat bes- te moduko estaduak eta regimena dira bearrezkoak an- o prolema izoztea ta luzaro aundi edo txiki batean ordena ta estabildadea lortu dirala uste izatea, gero egunen batean, izkutuan, azpian gordeta, estalitu, zeu- den prolema eta arazoak lertzen baldin badira. Gainera ez da seguridadea lehenbiziko justizia balzik.

RIKARDO ARREGI

PRODUCCION DE VEHICULOS INDUSTRIALES

MATRICULACIONES

MU.2386

BI. 96.155 V.1468

M.161348
E

BERTSO BERRIAK

— 1 —

Ililik eziñ egon naiz eta atera nua bertsoan orretarako gaur maixu jaunak artu nai ditut aotan. Oien gorantzak irakurri ta entzunagatik prankotan ez ditugula aintzat artutzen iruditzen zait askotan.

— 2 —

Bat edo bestek esan lezake beste berritxu bat ara itz biribillak jaulkiko ditu gure belarrietara. Baña maixuok ez uste izan nijoanikan ortara, itz utsez ezta inor jasotzen merezi duan mallara.

— 3 —

Zenbat losintxa ta zurikeril Nola litezke eraman? Maixu jaunak nork geigo igurtzi or dabiliz guztiak deman. Itzezko sari ezerez ori aizeak nola daraman askozaz ere obe litzake erdia dirutan eman.

— 4 —

Aspalditxoan gauz batzuetan egiñ arren alegiña erakusketa aztu xamarrik, ori da gauza jakina. Gaur jakinduriz beste batzuen malla iritxi eziña, ez estuenaz aurrera lanak artuaz asi bagiña.

— 5 —

Erakusketa bear bezela moldaturik bagenduke agian beste zakur batek gaur zaunka egingo liguke. Orregatik maixuak ordain tajuzko bat bear luke gaur egunean inork nai al du lanik egiñ musu truke?

— 6 —

Egarri degun aurrerapena ikastetikan badator lendabiziko maixuei lagun egiñ oparo ta jator. Egia da ta au esatera kezkarikan gabe nator ortan botatzen degun dirua berriz geuregana dator.

— 7 —

Entzuten danez beintzat maixuak meritu asko dituzte ezer izango ez gihan pranko gizon egin baigaituzte; makiñatxo bat bizi-bidean sartu ere bai, nik uste. Zergatikan ez ordaindu bada balio duten ainbeste?

— 8 —

Gure umeak eskolaratu ta lasaitzen geranean zorrotz eskatzen degu maixuak piñ saiatzeko lanean. Poz pixkatxo bat ona da zintzo jokatu bear danean, baña besteaz gogoratzen ez geu ondo gabiltzanean.

— 9 —

Maixuen esku egonik gizon askoren etorkizuna lagundu bada ondo betetzen daukaten bearkizuna. Kendu lenengo bizi eziñak duan eramankizuna, geure onaren billa bagabiltz or danon eginkizuna.

— 10 —

Maixu jaunaren lanak bear du tokatzen zaion ordaña ezin-bizi ta bearkeriak artu ez dezaten gaña, atzerapena dute gaitz oiek beren sustrai eta zaña. Ta, zerk pizten du aurrerapena jakintza on batek aña?

— 11 —

Jakintza on bat ez al du gaurko gizadiak onarria? Ezjakifaren bizi-bideak beti motza du neurria. Obeto izan naiak berekiñ nola duan egarria danon artean arretaz zaindu bear degu iturria.

— 12 —

Danok nai degu etorkizuna ikusi garbi ta lasai al baldin bada geu ondo bizi ondorengoak ere bai. Ori guzia ezin liteke iritxi noski nolana ez badakigu egin bideak erakusteko daudenai.

J. OLEA
(Legaspi)

**ONGARRI
PENTSVAK**

Ardura aundiz zabaldu degu aurrengo pentzu pilla eta nunaitik entzun ditugu txalo ta xorion milla. Eskerrikasko baserritarrek, ez guaz besteren billa: ONGARRI gaur ta beti zuentzat ongarrri izan dedilla...

Bere lenengo irteeran denok ikusi dezute trebe eta orrela jarraitu nai du gaur ondo ta biar obe. Baserritarrok: egin zerate iturri on baten jabe, gero ta geyo ematen du, ta eskatu bildurrik gabe...

APATAMONASTERIO - ATXONDO - BIZKAIA

SARB

EN ARDURAPAN

ERLOJU TA BITXITEGIA

Eduardo Chopetia

Getaria, 10 Urrut. 17751 Etxekoa 22700 DONOSTIA

NERE BORDATXOTIK

Basarri

DANETIK ZERBAIT

Ilbeltza'ren amaseigarren egunean, Barcelona'ko "Noticiero Universal" periodikoan au zion. Enrike Badosa jaunak:

"Españi'n, gaztelara edo kastellanoarekin batera, katalana, gallegoa ta euskera bizi dra. Au uka dezaken agintari ta erakuslerik ezta.

Egi au ez jakin nai izatetik oker aundiak letozke. Españi'k iru izkuntza oien bidez osatu ta biribidu dun kultura errentzea ta birrintzea litzake".

Ta... zenbat, zorigaitzez, egi au aitortu nai ezituenak, eta bat aurrera atera ezkerro besteak ondatuta poz artuko lutekenak!

Ainbat mlla gipuzkoar bezela, gogozko zait Lasarte aldera azaltzea.

Izan ere, munduko korrikalaririk onenak bertan ikus ditzakegu. Nik eztaikit gure Gipuzku txiki onek zer adur dun berekin, baña onera pozik etortzen dira mongorik onenak.

Beste on askoren artean au det nik gogoan: Mamo Wolde, etiopitarra.

Orixe baño erreago ta aixago ibiltzen dan korrikalaririk ezte ikusi nere begien aurrean. Nik eztaikit gaur zer egingo dun; eztaikit lenen edo seigarren sartuko dan arraira.

Azken aldiz izan zanean bezela badago gorputzez, orduko sasoi berarekin azaltzen bada, ezta erreaz izango orri aurea artzen.

Gaurkorik eztaikit; ordukoa bai.

Nik ezte ikusi bere mallako korrikalaririk.

Lengo astean, G. Larrañaga'k ZERUKO ARGIA'n, lerro auek idatzi zitun:

"Baserritik kalera edo urirako joera izan degu azken urte auetan. Emendik aurrera, uritik baserrirako joera izango da. Ezte esaten erri txikitako kaletatik baserrirako; bai ordea urietatik baserrira ta mendirako."

Beldur naiz- zion Larrañaga'k irakurleak ez ote nautan erotzat artuko esan dedan one-gatik.

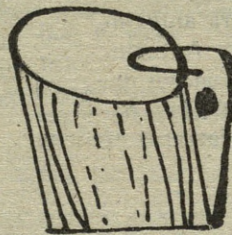
Ez estutu, adiskide!

Etzera bakarrik. Emen dezu beste lagun ero bat, aspaldian orixe bera buruan ondo sarturik daukana. Geroak esango du azken itza, zuk ain dotore diotzun bezela.

Jatekoa sortzen duten gizonak etorkizun bikaña daukate.

Jaleak ugaltzen ari dira beldur-arri, ta egilleak bakantzen. Nola nekazariek ala arrantzaleak, jatekoa eskeintzen dute, ta bizi nai dunak jan bearra dauka.

Tornuak automobilak, josteko makinak edo telebisioak sobratuko dira, duda aundirik gabe. Jatekoak gero ta gero izango du ixtimazioa aundiagoa.

Zarautz'n, azken perikoan, erruz poztu nindun baserritar batzun izketako moduak. Dozenrdi bat ziran nere inguruan kapea artzen zeudenak.

Nik enien galdera bat baka-rrik egin; berak asi ziran beren pasaioak esaten. Lantu asko jotzen diagu, asko kejatzen gaituk- zion batek- baserria oso estu ta larri dabilleta ta.

Gu baño ondotoz estuago ta larriago izan ituen gure gura-soak. Gaurko esne ta okelaren prezioarekin baserritarrek etzeukak bizi eziñik batere buruz jokatzten dala.

Az'r arrazoiak orixe!, erantzun zuten besteak.

Bigarren batek au zion: Nere bizi guzirako tratua oraintxe eringo nitek, gaur baño okerrago ez izateko kondizioan.

Ta... ni ziur nago berriz, gaur baño ondotoz obeto izango dirala emendik urte batzutara, gerra edo naspilla likaragarriren bat sortzen ezala.

Bigarren "Plan de Desarrollo" izeneko ortan ere, dirudienez, lur langilleak eztera aztuak izango. Lurreko arazoak, lurreko prolemak ematen dute gaur buruasterik geien. Agintari guziak beartuak daude oiek duten garrantzi ta pixua ezagutzera. Errukarriak nekazaritzaren ardurik ezituen nazioak!

Danok dakigu zer gertatu dan. Nekazari erri osoak ustu dira. Al dunak al dun tokira jo du. Gaur, uza edo kosetxa biltzeko besorik ez, toki askotan. Kanpoatzaz, lurratzaz aztuta ibili da jendea. Ta lurraren bengan-tza ezta nolanaikoa izan.

Orain dira kontuak pertza konpondu eziñik.

Dirua lagun'za, esku luza-tzea...

Bearko gañera, ta... lenbait' len! Ibaia agortutakoan ez joan igeri egin asmoz.

Ukullu asko daude berritu bearrak, etxe- barruak zer esan-rik ez.

Ainbat aldiz aitatzen ditugun kamioak egin bear dira. Maki-neriz pixkat osatzea komeni da. Belar-zuloak oso bearreko dira ganadurik dan tokian. Baserri-tarrak ba dakite zer premi di-tuzten eta zer paita zaloten.

Dirua bear dute, laguntza bear dute.

Kreditu onak, kreditu aziak. Korritu txikian eta gaur baño ondotoz plazo luzeagoarekin.

Erreztu egin bear dira kredituak lortzeko ta eskuratzeko bi-deak. Paper betetze gutxiago denbora galtze gutxiago.

Au guzia etorri bearra dago denbora gutxi barru.

Agindu ta eman ez, egiten badute, anbat eta okerrago.

Orduan danok batera erori-ko gera, kaleko ta lurreko. Au gertatu baño len artu bearko dira ain bearrezko diran neurriak.

Alde batera utzi ditzagun lantuek eta negarrak, kiñuka noizpait asiko dira zer aldetik izarrak.

Danak guretzat jarriak daude, une onak eta txarrak, okerrenean izan zizaten lagun zar baserritarrek.

Danok lurrari atze emanda emen ezta zer egiñik, barrura ezin sartuko degu tornurik eta makinik. Zororik ere ezta izango orrenbeste eztaikinik, jana egiten duenak ezta izango bizi eziñik.

Jende ugaltze onek berekin ba-du amaika komeri, sabelak bete bear badira ekin bearko lanari! Lurrak emango du gero ere Bear dan ainbat janari, eskatzen duna pagatu bear an ari dan gizonari.

Une txarrak pasa ditu, ta, bear bada, pasa bearko ditu oraindik ere.

Baña, azkenean- lurrarekin gelditzen dana izango da nagu-si. Ari ezta inork parrik egin-go. Denbora izango da testigu.

GAZTE NAIIZ

Leiho bat iriki dut

Saizarbotoriak lehen lana eskeintzen digu artikulo hunekin. Beraz asiera, jarraipen bateko lana, izan hunekin LEIHO BAT IRIKI DUT (Rue Petit Rome, 55).

Kanpoan arkitzen den, herria utzi eta herriari serbitzeki urrun arkitzen den baten pentsamenduak, gora-be-rak, pozak, nahigabeak, zalantzak...

Leiho bat iriki dut... Argia arkitu dut?... Edo zer?...

LEIHOBAT IRIKI DUT

(rue Petit-Rome, 55)

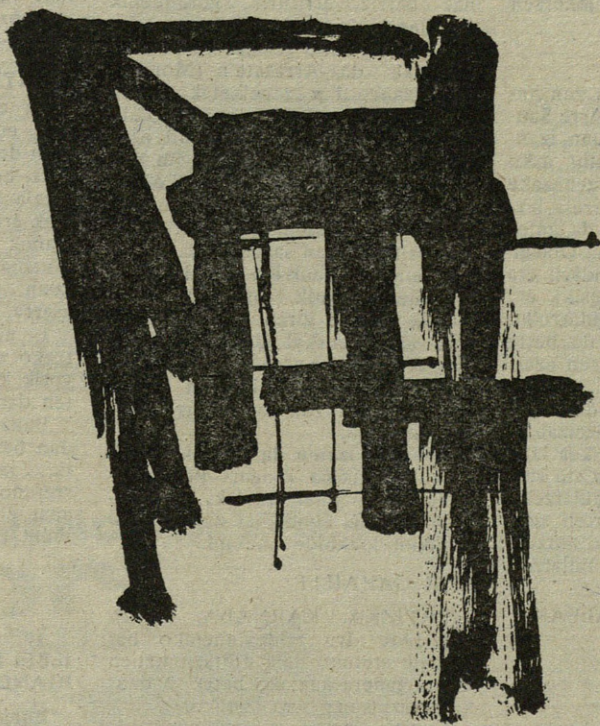
Maletak lurrean utzi nituen. Besoak, haien pixutik liberaturik, arinago ziruditen. Atea giltzez itxia zegoen. Asko kosta zitzaidan irikitzea: Azkenik egin nuenean, aize bufada batek aurpegian jo ninduen. Treneko depardamendua'zaz oroitu nintzan. Sartu, eta nere atzetik atea itxi nuen. Dena lehen bezala zegoen: Ohea egin rabe, lurra hautsez betea baso zikinak nunahi: Dena beti bezala.

Ohinetakoak erantzi gabe, ohean etzan nintzen. Enuen lohalerik baiña nekatua nengoen. Eztarria zeharo egorturik banekuan ere enuen kemenik izan maleta iriki eta koñaka botella ateratzeko. Zigarro bat piztu nuen, tehe urdina zuzenik gohoraino joan zen sapaian zehar hedatuaz.

Asperen luze bat irten zitzaidan. Eta jelki nintzen. Koñaka trago bat irrikatzen nuen. Baina, nork irikitzen zuen maleta? Begirada nagi bat eman nion gellari: Ezkerreko orma urdina, eskubiko gorria... Usai txarra zegoen. Bai. Zenizeroengatik ziur asko: Bat bi, hiru lau: Lau zenizero bete-beteak. Eskubiko gorria hutsa eta gorriegoa iruditu zitzaidan. Ispillua kendu —enuen ezertarako behareta dibujoren bat jarri beharko nuen. Ezkerrekoan Donostia-ko kartel bat neukan zintzilika-turik. Ederra, baina betikoa: Urgull, Igeldo, Santa Clara. San Sebastián. España. Espagne, Spain... Nire dibujatu bat —txarra oso— poesi txarrako batekin. Eta

Ibonek mozkortuta geundelarik dedikatutako poesi bat:

Erromesa:
Utzi dut
aberri agorra
eta
oilar beltza

Ene adiskide min Ramoneri: Ibon A kolarekin adiskidetasuna zergatik gehiago adierazten zen pentsatu nuen. Enuen arrazoirik aurkitu; baina ba nekien horrela zela. Adiskidetasuna sortzeko alkolak ematen duen indarra eta egia esateko ematen duena, ezin ezkonduak iruditu zitzaizkidan. Baina, enuen dibagatzeko ganorarik.

Gela Gela illuntzen ari zen. Kanpoan eguzkia izkututzen ariko zen: Garai honetan hemen izan ohi den eguzki ridikulu. Orma urdina beltz bihurtu zen. Mahi aurrean exeri nintzen aurrekoari begira. Azkenengo bitza zelarik, behetik gohora gutxitzen zen, teillatuaren formarekin: Erditik kanpora leihoa ateratzen zelarik. Forla ba, leiho bat baino gehiago: Oserbatorio bat zirudín. Honengatik, behar bada, piloto baten kamarotearen antza hartzen nion. Ilunabarrean, patioako arbolak, ostrorik gabe, ontzi aga billosiak zirela sinets zitekean. Hamaika arrats pasea nintzen elur malutak olatuen pitzak zirela pentsatuaz itsas erdian negoela ametsetan.

Otzez nengoen. Beste zigarro bat piztu, eta eskuak jeurtzitu nituen. Mahi gainean galdutzaz emanitako eraztuna aurkitu nuen: "Bi bihotzamodio bat" iskrizioa leloa iruditu zitzaidan: "Bi bihotz amodio bat".

Utzi dut
aberri agorra...

Eta amodio bat, eta... eta... Parrez a'gara bizian asi nintzen. Maletak iriki eta liburuak lurrean jarri nituen: Literatura montoj batean, euskal literatura, ekonomia, filosofia.

Leiho atzean hilargia ikusi nuen. Eta bere dirdala kartelean: San Sebastián, Espagne, Han Igeldo n ere bi enamoratuak hilargi berdina ikusiko zuten... Ohineta-koak erantsi eta ohean etzan nintzen. Leihoak etzuen leiatilik, baina goizargiak eninduen esnatuko: Nekatuak daudenentzat ez baidago goizargirik.

Utzi dut aberri agorra eta oilar beltza. Erromesa. Bi bihortz.

Leiho bat...

SAIZARBITORIA

EUSKALERRIKO ESKALEAK

Joan zan egun batean —beste askotan bezela— telefonotik dei egin zidaten. «Lurdes al zera...?». «Bai, Lurdes naiz». «Aizu: onako... herri hontan antolatu degun jaialdi batera etorriko al zina?». «Bai; joango naiz». «Ba... zera ba... gratis izan bearko du. Ikastola berri batentzat dirua biltzeko da, ta...».

Nere telefonoak dei oien berri emango balu, zenbat gauz ez lituke esango...!

Eta hor goaz, gitarra besapean artuta, herriz herri, batera, eta bestera, eta bestera. Eta hor doaz Julen Lekuona, eta Lazkao-Txiki, eta Arantxa Esnaola; hor doa, dantzatu, abestu edo orrelako beste edozer gauz egiten dakien edozein euskalzale. Hor gabiltz pertsona asko batetik bestera; zeren eta beti gertatzen da olako edo alako herri batean ikastola bat zorretan dagola, eta laguntza eman bear zaiola.

Eta ez pentsa jaialdi hoiek gaizki iruditzen zaizkidanik. Laguntza pertsona obetu egiten du. Baiña...

Domund egunataz oroitzen naiz. Ume giñanean, gure eltxetzuarekin «txinitoentzat» eskatzera irtetzen gifan. Herriko txanpon guziak gure eltxetzuarekin erortzen ziran. «Duro» eta pezeta batzuk izaten ziran. Baiñan, batez ere, txanponak; beste ezertarako bear etzana, ale, txinitoentzat!

Ez ote zaigu guri ere orrelako zerbait gertatzen...? Jaialditxo bat, mesedez, gure ikastola gaixoarentzat...».

Jakiña, nik gauz auetaz askorik ez dakit, baiñan au galdetzen det. Ain beartsu ote gera euskaldunak, geren ikastola propioak ezin mantendu izateko? Jakiña dago Estadua'ren laguntza beti ondo etortzen dala, eta jakiña baita ere ikastolak oraindik gauza berria dirala, baiña...

Nik diotena da euskaldunak gure kulturaren alde guda bizia egin bear degula. Ez dela aski «gura euskera gaxua» eta orrelako lelakeriak esatea. Ez dela aski ezker-eskubi gaizki esaka jardutzea, «laguntzen ez digutelako ta, dirurik ez dagolako ta...».

Irrati asko eduki nai genituke, egunkari asko, eta aldizkari asko, disko-etxe asko, ikastola asko... Baiñan, nola nai degu oiek denak sortzea, dituguneri laguntzik ematen ez badiugu...?

Irrati bat badugu, Loiola'ko herri-irratia. Asteroko bat badugu, Zeruko-Argia. Ia herri bakoitzean ikastola bat badugu. Abeslariak baditugu; bertsolariak ere bai. Poesi liburuak, idazlariak, dantza-taldeak, antzerki taldeak...

Asko edo gutxi daukagu —hori bakoitzaren iritzirako dago—; baiñan daukagun hori, erdi abandonatua daukagu.

Euskaldun izateko, bearrezkoa da iltzen dijoan euskal-kulturari bultzada eta laguntza sendo bat eskeintzea. Iltzen dijoan euskal kultura diot; baiñan euskal-kultura ez da berez ilko. Guri bost ajola etzaigulako ilko da, iltzen bada.

Nola nai dugu gure abesti, antzerki edo irratiak berriak eta kalidadekoak izatea, bear bezela laguntzen ez badiugu? Euskal artistak bere bizi guzian gratis eta ofizioz lana egitera kondenatua egon bear al du? Gure ikastolak aizez-koak egin al litezke? Euskal antzerkia bost edo sei afizionatuk jarri bearko ote dute, bere laneko orduetatik kanpora?

Gure izkuntza, gure artea eta gure artistak, poliki poliki il egiten ditugu. Gauzatxoak organizatuz jostaketan ibiltzea gustatzen zaigu. Antzerki egitera jostatu, bertso egitera jostatu, ikastola goraberekin jostatu, euskaldun izatera jostatu... Baiñan egitazko laguntza serio eta praktikatu bat emateko garaiean, orduan txanponak bakarrik botatzen ditugu «txinitoen» boltsara. Jaialdi bat eratu, sos batzuek atera, eta aurrera, beste bat arte.

Badirudi gure eguneroko bizitza gauz bat dala, eta euskal-bizitza beste bat. Gure bizimodua itxuratzeke garaiean, lana sendo egin, diru asko irabazi, etorkizuna ondo moldatu. Euskaldun izateko garaiean berriz, jostatu, limosna eman; ortik aurrera, irripar asko, malko merke asko, eta kitto.

Ikastola baten gastuak ordaintzeko jaialdi bat eratu dala, ta bertara kantatzera joatea oso gauza polita da. Baiñan Euskalherriko abeslari, poeta, idazle, pintore, musikue-eta gañerako artista guziak, bere bizitza «arte» egiñaz jostatzen pasatzera beartuak egongo ote dira, beren herrian jateko aña ere eskuratzen etzailako?

Gure herriak bizirik eta sendo mendetan zear iraun dezala nai baldin badugu, garaia da oraintxe milla jostaketa polit eta txoro bazterreraz utzi eta egitazko laguntza praktikatu eta zabal bat eskeintzekoa.

Orain gure eginkizuna serio artzen ez badugu, eta gure izatearen defentsan gorputz eta anima osoa jartzen ez baditugu, euskera laixter ill egingo da. Gezurrezko Kijote ergel batzuk geralako ilko da.

Lourdes IRIONDO

HEMEN, GAZTEAGOAK

Exenplu bat

(JOXE BERNARDOK EMANDAKO IDEIA BATEKIN)

Margolaria naiz eta ganbara zikin eta narratza batean nago nire iru lagun lagunenekin.

Bata Pierres. Marxista.

Bestea Paul.

Azkena Miren. Pierres'ekin batera ez datorrena.

Nire izena Blas. (Euria dario. Euriak, Tximistak eta trumoiak).

Esan dut: Nire herria jarri behar dut kuadro batean, baiño arazo batekin topatzen dut. Pinturak ez ditut. Oleorikan ez daukat. Eta ezin lanarik egin modu hortan. Zer diozute?

PIERRES.—Hori duk gutxienea. Hori ezta arazoa. Egin zak lehendabizi markoa eta gero, bukatu ondoren bilatuko ditugu margoak. (Agian ez ditugu bilatuko baiño...).

MIREN.—Ez. Ezin ditek marko bat egin kuadroa nola den jakin gabe. Kuadro bakoitzari marko diferente bat etortzen zaio. Gaiñera neurriak jakin behar ditugu.

Kezketan jarri ninduten. Lehen kezka bat (Pintura). Orain beste bat.

PIERRES.—Laga, laga. Gaur egunean kuadroak ez du inportantzirik. Inportantzia duna markoa da. Ez al ditun ikusi kuadro uts hoiek? Pintatu gabekoak? Hor ikusten da nabarmenki.

MIREN.—Baiño hori txorakeri bat da. Tontakeri bat. Egin zak kontu: etxerik ez ba dadukak zelan konpondukok hire etxea? Zelan?

PIERRES.—Ba...!

Paul altxatu da mantso-mantso, lurrera begira ganbararen zear dijoa poliki poliki.

PAUL.—Bai bata eta bai besteak ba duzute arrazoi pittin bat. Baiño ez bata eta ezta ere besteak ez duzute arrazoi osorik. Egia erdian dago. Hala zuek biak pinturan billa joan zaitezte eta guk markoaren olmak prestatuko ditugu bitartean. Horrela lehenago osatuko dugu kuadroa. Eta nik Blas pintatu ahal izanen duk. Zer diozute?

Ederkil —erantzun nion— oso ondo iduritzen zait.

Kuadroa lortu genduen. Lortu zen. ¡Nire Herrial, eta markoa egin genuen, baino kuadroaren neurritan.

Zelai oria (ondarra)

Zeru txuria (zeru gabe)

Eguzki gorria

Nire herria.

EGIGUREN

(2/garren orrialdetik)

Barrutik, beran sukalea eta ikulua. Sukalea gelarik inportantea, sendia biltzen da lekua; bertan beko-sua, ogiarentzako kutxa e.a. egoten dira.

Ikulluan bei, idi, asto eta beste abere batzuek.

Goian beste gelak eta azkenik saipaeen abereentzako belarra.

Baserri inguruan tresnak eta gurdia gordetzeko txabola bat egoten da, ollotegia, antzina ogia erretzen zuten labea eta txakurraren txabola.

Baserriarrak oso bizi-modu zalla daramate; lana gogor egin bear, eta gero, askotan fruturik ez. Orrela baserri asko ustu egiten dira eta baserriarrak kalera joan. Eta baserriak era bat ustu ezker... nola atera esne, aragi ta baratzako frutuak? Orreagatik baserrietako lurrak aunditu egin bear dira, tresna berriak jarri eta lana erreztu.

Baserrietan seme zaarrena gelditzen da jabe. Geienean aitona eta danak an bizi izaten dira, eta baita ere morroia, baserriko lanetan lagundu ta etxeko bat bezela bizi oi da.

Euskal-erriko oitura askoen gordetzale baserria izan da. Oitura oetako bat, illuntzean danak bildu ta errosarioa esatea da.

Bai ta ere, esan dezakegu euskera baserriaren bidez gorde dala ta orain baserriak ustutzean aztu egingo al degu?

Elixabeteren azken galderari erantzun jator bat ematen saia gaitzen guztiok.

KIZKITZA

PASAI DONIBANE

IKASTOLA

Gure errian ere, aspaldian zai geuden, eta bear bada iritxi degu. Emendik aurrera, gure umetxoak bere euskal izatera utzi gabe, bere nortasuna aberasteko era izango dute. Pozgarria benetan!!

Garrantzi edo inportantzi aundia du onak, bada ikusi da, ume bat obeto azi ta bere burua zuzenago zabaltzen zaiola: umetxoa dan bezela artu ta giro garbi orretan bere adimena esnatutzen ba-zaio.

Gañera, metodo berezi oiek (euskal umetxoentzat) ez dute eragozpenik biarko, egunen batean batxilero edo beste edozein gauza egiteko, bai erderaz, prantsezez... Bai-zik, orain arte ikastolatatik unibersidadera joandako mutilak beste edozein baño lenago ikasi oi dute. Zergatik? Bere burua aita-amaren izkuntzan askatua izan dalako. Gizon bakoitza bere giroko semea da, ta euskal gizona euskerarenkoa.

Ikastola au, irutik — bost urte arterekontzat izango da. Orrek esan nai du, ez dala ain errega izango urte ontako umetxoai kontu artzen. Ala ta guztiz ere uste degu, Rosarito ta M.ª Angeles andereñoak, zuzenduko dituztela umetxo oien lenbiziko pausok. Orain arte ederki ari dira. Nola ez! ain lan zoragarrian. Ba-da ume bakoitzaren izatean bere jakintzaren dizdira jarri bear dute ta bere eskuakin oien biotzak apaindu.

Guraso askori, ondo iruditu zaiote ikastola errian jartzea, bañan beste batzueri ez. Oben itzak ziran:

«Guk umerik etzeukeagu ikastolara bialtzeko ta nola nai dek diu ematea?».

Etzait iruditzen benetako arrazoa danik au, kontzientzia daukan gizon batentzat. Gure gizartea, bear bezela eginda egongo balitz, etzeukan erriar bakoitzak ordaindu bearrrik, bañan bitartean... bai.

Gañera, nun da bere euskal zaleatasuna?

Esaera zaar bat nere burura daktokit: Erria, erriarrak egiten duan bezelakoa izango dal! Au betetzen ez degun bitartean, gauzak ez dira ondo joango.

Danok, era batera edo bestera osatu bear ditugu gure bearrak. Bai, danok, Danon bearrak eta ez batzuek bakarrik, guztionak.

ERIOZAK

Gure artetik erioztrak eraman digu betiko atsedenera, Folgado'tar Fernando (Ikastola'ko andereñoen aita), Puy'tar Gabino, Trecet'tar Bautista, Goienetxea'tar Dominika ta Arrieta'tar Antonio. G. B.

Gure agur-samiña beren senide guztiai.

GAI

ZARAUTZ

ZORTZIKOTE'EN TXAPELKETA

Ilbeltza'ren 14'an, Zinema Pelota lekuan izan genduan zortzikote'en txapelketako jai-aldia, esan dezakegu zoragarria izan zala ta gañera goi-mallakoa, jai-aldiaren bukaeran

ainbat itxillu ateratako jantzi ori ikusi al izan degu, eta baita ere era askotako kritikak entzun beragatik. Guk galdera bati erantzuna ematen aleginduko gera, au da, Landedata-rrak zergaitik bruxakin? Orain bi urte denok dakigu! Udal-Etxeak etzioten baimenik eman, eta «tamborrada» etzan izan.

Joan dan urtean berriz, Landetarrak «Napoleon» erako jantziakin erten zuten, era onetan ertetea eta bruxak alde batera uztea, Udal-Etxeak agindu edo norma batzuk ipini zituakoa izan zan.

Aurten beste talde bat «escoces» antzeko erropakin erteteko baimena izan du, eta onekin, joan dan urtean ipiniitako norma oiek oinperatuak gelditu omen dira, ala entzun degu: Erbesteko folklore jantziak baimena badu, gureak ez dauka ezezkoa izaterik.

«Tamborrada» bruxakin ertetea, takerra, ridikulua dala eta abar, eta abar, esaten duenak, arrazoi duala uste du, bañan bruxa oiek baserriar talde batek aukeratuak, ontzat artuak, eta euren iritxiz egokienak badira, nor da galerazi lezakena? Gañera jantzi orrek talde baten nortasuna zailantzan jartzen du, ez da jantzi baten ezda baida, baizik gizon talde bat izatea edo ez, gizon batzuk «andara» bezela erabiltzea edo ez, au da erabaki oietan jokatzan dana.

JESUS'EN BIDEETAN

Lengo urteetan ateratzen zan antzerki eder ori, aurten ere Aste Santua irixtean ikusteko moduan izango gerala uste degu. Itxillu asko igaro ondoren ori esan genezake eta poz ematen digu au orrela izateak. O. A. R. GI. izango da antolatzaile, Elias'tar Imanol eta Otaegi'tar Karmelo lanaren zuzendari, eta Altuna'tar Josu Miren, musika eta abes taldeko zuzendari. Ondarru'ko Zubikarainen obra izango da beste urteetan bezela, bañan aurten ezertxo erantzi gabe. Antzerki au eratzeko modua (esan bearra daukagu) Albizuri'tar Andoni eta Ezeizabarrena'tar Juan Bautista'ri esker izan da. Antzerki au asko ikusia eta zartua dago eta uste degu aldatzeko ordua degula, naiz eta aurten ezin litekena izan, ia urrengoako antzerki berri eta beti obeak billatzen zaiatzan gera.

EUSKAL-ZALEAK

URNIETA

ERRETORE BERRIA

Biotz guztiz ongi etorria ematen diogu D. Jose Goya, gure erreto berriari. Jaunari eskatuaz urte askuan izan dedilla artzai on bat guretzat, eta era berean gu, ardi on eta otzanak; erri osoak artalde jator bat osa dezagun. Zorionak eta pozik arki gure artean opa diogu!

ANTZERKIA

Oraintxe dala urte sasoi egokia eta bertako antzulari taldeak datorren igandian illak 29, antzerki eder bat antzestuko digute. JOKALDI TXAR BAT Donosti'ko zein geyagotan lenengo saria irabazitakoa: bere egillea Pedro Sarriegi jauna, Ernani'ko semea. Antzerkiaren ordua, arratsaldeko 5'tak.

BAGERA... EDO ZER?

Ego aldetik eta gaztel-erri guztitik sartzen ari dan jendiaren emana gure errian ere egunetik egunera nabaitzen da: ori dala ta, sortzen dira arazoak batian eta bestian. Urutira gabe egun auetan gertatua: Eliz-areto'ko billera batian, erdel-dun bat arkitzen zalako, izketaldi guztia erderaz egin zan. Ta ori zergatik? gu nor ez galarako... Gure guria da errua, ez besterena: ez degulako nortasunik, ezpañetatik itza kentzen digute, obeto esan uzten degu. Ez dira ba berak onera etorri? Ba... jarri ditezela gure erriaren erara, gure izkuntza (au gabe ez dago Euskal-erriak) oitura abesti eta abar. Euskaldunak! Bagera... edozer?

BERRI SAMINAK

Egun gutxi barru Jaunak bereganatu ditu Zumalakarregi'tar J. Bautista, eta Lizeaga'tar Prontxio. Zeruian arki ditezela. —Bere sendikoai nere samiñ-agurra.

BATEK

GAI

ZARAUTZ

ZORTZIKOTE'EN TXAPELKETA

Ilbeltza'ren 14'an, Zinema Pelota lekuan izan genduan zortzikote'en txapelketako jai-aldia, esan dezakegu zoragarria izan zala ta gañera goi-mallakoa, jai-aldiaren bukaeran

amaikaxori entzun genion. Aldi batean gogoan izango degun gaua gaurkoal!

Karnaba, Ertizka ta Olezkariak, iru zortzikote neurketa gogorrean ta zein baño zein obetoago bakoitza beren saiotan.

«Olezkariak» izan zan, lenbiziko abestu zuana txapelketako saioan, bai bikañ egin ere. Erriak ixildu eziñeko txaloak saritzen ditu lanak. «Karnaba» ondoren. Zortzi erreteriar auek azaltzen dute edozeñentzat ere etsai gogorak izango dirala txapelketa onetan.

«Ertizka» azkenik. Añorga'ko talde au izen aundikoa degu, ta abesti gaitan maixuak dirala aitortu bear, abots bikañak ta ondo elkartuak, entzuleak txalo ugariak dituzte berentzat.

Txapelketatik kanpora, Hernani'ko «Gazteak» zortzikoteak, gizonki jokatuaz, beren abesti saioa eman zigun, erriak beren jokaera eskertu zuan. Talde oneri gertatu zaiona da, txapelketarako izena eman ondoren, atzera egin bearra, taldeko norbait gaixotu zitzaielako.

Jai-aldi bitartean, abestutzen, itzaldikera eta ipui-esaten gazte-txoak, orain dala illabete txapelketan garailak atera ziranak. Zarautz'ko erriak, pozik artu zituan beren saioak, beste errietatik etorri ziranak berriz, ariturik, goralmenik aundienak egin zituzten beren saio-tzatz. Itzak baño geiago esaten duana auxe da, Arrasate'n (Mondrago) izango dan txapelketako azken saioan, gaztetxo auek agertuko dituztela beren doaiak. Jai-aldi aren ondoren artutako erabakia izan zan.

Jai-aldi barruan, Zarautz'ko erriak, bere seme Ugarte'tar Julian'i oroigarri bat eskeñi zion. Margolari-tzan iritxi dituan sariengatik. Zorionak, eta jarrai aurrera Julien!

Beste errietatik etorri ziranak ariturik gelditu ziran Zarautzen arkitu zuten euskal giroarekin. Izan ere, erriaren erantzuna bikañi izan zan. Entzuleak eduki zuten arreata, ikas-bide bat zala beste errientzat esan ziguten.

Pozgarri izaten da orrelako itzak entzutea, jakiña Zinema Pelota lekuan bildu giñan guziak, konturatzan gera egi aundi bat dala. Jarrai dezagun jokabide onekin!

NOR GARAILLE?

ERTIZKA, KARNABA, OLEZKARIK: Iru talde auetako bat garaille aterako dala diote, batzuen iritzi gañera auetako batek, badauka erreztasuna bera izateko.

Guziok izaten ditugu gure iritziak, eta askotan gaia sakonduta gabe azaltzen ditugu gañera, eta orrelako txapelketan gure antzerako entzule askoek errezege erabakitzen ditugu garailleak, gero sarri gertatzen dana, gure iritziak eta epai-emallerenak estirala berdiñak izaten.

Oraingoan ere zerbait onelako gertatuko ote zaigu? Ziur gaudena da epailleak ondoena abesten dutenari txapela emango diotela.

Era guzietara neurketa gogorra Arrasate'n Ilbeltza'ren 29'an izango dana.

Zarautz'tar bezela, poztuko giñake...

URRUTI

LAZKAO

BIDEKO EZBEARRA

Ill onen 13 arratsaldean traktore baten kurpill pean gelditu zan Jexux mutill koskor jatorra. Oraingoan ez dago iñori errua botatzerik, ala bear utsean gertatu bai zan, baño etzait iruditzen, beti ori esan dezakegunik. Bateko aurreratzera, marxa aundigia, besteko zuloak... Bideetan gabiltzanok zer esana ba dugu, baño zer ikasia ere bai.

GURASO ALKARTEA

Ba dira emakumea sukalderako bakarrik bear dula esaten dutenak baño gaurko gizarteari begira, ori oso motela litzake noski, ta gure emakumeek ere ala ikusi dutela esan leike. Izan ere orain arte gizon-nekoentzat bakarrik ikusten genun Guraso Alkartean ere sartu baida emakume sail polit bat, eta illaren irugarren igandean zan bazkunde berritzean, bi emakume aukeratu ere bai. Zorionak eta AURRERA!

DOMARDA

Apari eder batekin asi ziran Domarda'ko Bazkunde berrikoak. Ikusten denez ondo indartuta asi nai dute bertako ormetako margoak dioten kultura bideetan. Erriari begira?

AZIA

SORALUZE-PLAZENTXI

Orain arte soraluzetarrik ez da azaldu Zeruko Argiaren orrialdetan, eta uts ori betetzeko, astera nua zerbait idazten, gure erriko gora bera batzuek agertzeko asmoan.

IKASTOLA

Izan liteken pozgarrietako gertakizun bat, azaldu da soraluzetarrantzat.

Gizon eta emekume kementsu batzuek, lan ugari egin da. Euskerazko ikastola jartzera dijoaz!

Lenbizi umetxoentzat, ta gero laguntzarik ba dute —gizon eta emakume onek—, aurrera jarraitzeko asmoa dute, danentzak jarririk ikastola.

Aurrerago esan dedan bezela, lan asko egin, eta inguratu due baimean; gauza pozgarri au egiya izan dedin.

Zabaldu dituzte, etxerik etxe orri batzuek, nai duten guziak alkartzeko. Orretarako, bakoitzak jarri bear du orri ortan, illero zer emango duan. Baita ere, jarri bear ditu bere izen abizenak eta itzuli bertan jartzen duan lekura. Ia ba soraluzetarrak, erakustendegun gure euskerarentzat maitasuna, danok or alkarturik!

Orain dakagu gure eskuetan, zerbait egiteko aukera. Jarrai ba danok, orrek gizonok erakutsitako bidearil!

ZUBIYA

Ba dijua, gure ainbeste buruko miñ, eman digun zubiya, bukatzen. Izan da gure artian, amaika alkarizketa, berriketa eta eztabaida. Batak eztaba bukatuko amar urtean, besteak eroriko dala denpora baño len. Danok zerbait esateko. Danok jakintsuak... eta laguntza eskatutakoan... arpegi illunak eta danak asarre.

Ia eltzen dan bera gañetik ibiltzeko eguna. Egun ortan, etxea leiotik kanpora bota bearko da, esaten dan letz.

Bukatzen danean, apaindu bear dan bezela... argi on batzuek jarri, ta... ia eltzen dan argitasuna Eibarreara. Olan ikusiko dute gure anai eibartarrok, zubiya geldi edo ibilli, bukatu ta oso bikañ dagola.

KARAKATE

MONDRAGOETIK

ILBELTZAK 15
IGANDEA

Bidea Elkarrekin eratuta, Iñaki Linazasorok itzaldia egin digu gaur Zinema Gureako aretoan. Gaia izan da «UMOREA GIPUZKOA». BIDEA'koak beste jakintza-itzaldi ta jai-aldi batzuek ere eratzeko asmoetan ibilli bear dute. Txalogarriak dira asmo oiek, eta ia bein edo bein Erria pixkaka espada ere jakintza bidean sartzen geran. Gaurko itzaldia oso atsengarria izan da. Orduta erdi konturatu gabe igaro ditugu. Jende gutxitxo aukeran, baño an bildu geranok bapo txalotu degu Iñaki. Jende gutxi ordu ortan Mondrago'n, beste erri geienetan bezelaxe, zoriontsuko «txikiteoa» izaten da.

ILBELTZAK, 17
ZAR-SARIDUNAI EDO
JUBILADUEI GORASARREA

Benetan begiko jaia, gaur gabeen Mondragoeko Udal-etxeko aretoan ospatu dana: Zar-saridunai edo Jubiladuei Gorazarrea. Gaur bertan irakurri det izparringi batean, Bizka'i'ko erri batzuetan beintzat, Zar-saridunok edo Jubiladuok oso bazeratuak agertzen dirala, batez ere zar-saritzari dagozkienetan. Gaur Mondrago'ko Jubiladuak etzuten pentsatuko noski, Gizartean bazter-tuta dauzlagaririk. Zarata ta ots aundi gabeko Gorazarrea, baño biotzekoa, errikoia. Arratsaldeko seiretan San Juan Parrokian meza, On Iñarra erretoreak itz goxo ta biotz-ikuingarri batzuek zuzentzen zizkielea, eta Parrokiko Eres-batzak eleiz-abesti eder batzuek abestu. Meza ostean, Euskal-errian jai aundietan oi dan oituran, Txistulariak euskal-eresi soñuak joaz aurretik zituztela, Udal-etxera joan ziran gorazarretu guziak (berreuenetik gora). An zeuzkaten itxoiten Alkate jauna ta Mondrago'ko Elkarre geienetako Lendakariak. Lenengoz, Alkateak itzalditxo bat, eta urrengo Mondrago'ko Elgarre guziak eskeintzen zizkieten gorazarre-afaria ta abar. Afari bitarteak bi bertolarik eta ARRASATE orkestrinak alaitu zizkieten. Ez nintzan egon, baño esan didatenez, jai-aldi atsegiña ta biotz-ukinkorra izan zan benetan. Gorazarre oni buruz xehetasun geiago

emango dizkiet Zeruko Argiaren irakurleai, gaiak merezi dute.

ZORTZIKOTE SARIKETA

Ilbeltza'ren 29'an izango degu Mondrago'ko Zinema Gurean Zortzikote Sariketaren bukaera. Eibar eta Zarauzko ekitaldien ondoren, azken ekitaldirako geratu diran Zortzikoteak auek dira: Errederi'ko KARNABA, Añorga'ko ERTIZKA, Zarauz'ko ABESLARIAK, Deba'ko ONDAR BELTZ eta Aretxabaletako ALKAR. Ilbeltza'ren 29'an Zinema Gureako aretoa ez det uste aski izango danik, jai-aldi ori ikusteko nai dutenen guziak artzeko lain.

ASUBEKO

NAPARROA

BAZTAN ALDETIK

BERTSOLARIK

Erran bezala joan den Ilbeltza'ren 15'e an Elizondo'ko Antxitoneko trinketean bertsolari besta eder bat ospatu da. Bereartan ari izanak dira: Uztapide, Lasarte, Arotzarena ta Lazkao-Txiki, ospe aundiko kobliariak eta denok maite ditugunak. Trinketea leporaño bete zen eta berriz ere erranen dugu euskaldun yendeak gure bertsolariak aunitz maite dituela, an baziren Baztan'go yendeak. Bidaso'koak, Gipuzko aldekoak eta bai mugaz bestaldeko euskaldunak ere, denak zaletasun aundia erakusten zutelarik. Gure kobliarien aitaldia denen gogokoa izan da, ordu t'erdiko kantaldian aritu dira eta egia erran yendea bertze ordu bat geiago ere egonen zen izan ere iñor ezpaizten aspertzen. Zer txalo ta esku-zartak bertsolarien ohoretan! Zorionak lau kobliari.

Eztugu iñor berexiko, lauak onak eta elkarren idurikoak baitira. Erabili zituzten gaiak ere egokiak ziren, errexak eta yendearen gogokoa. Baztandar guziok oroitzapen eder ori gure biotzetan gordetuko dugu. Gure esker onak entzule guziezuek erakutsi baitduzue bertsolariak aunitz maite dituzuela eta gure bertsolariak maite dituenak eskuara ere maite du. Yarraiki ortan.

SAN ANTON

Aurten ere bertze urtetan bezala San Anton egune ospatu da Elizondo'n. Goizean Meza kantatua eskuarazko mintzaldiaren eta Meza ondoan Miserikordiarren alde utero egiten oi den erria.

Arratsaldean Antxitoneko trinketean aizkora apostu bat izan ginuen, Latasa bakarrik, Agirre ta Altzuarte baztandarren kontra, auek txanda librean. Alde bakotzak bi kana-erdiko ta zortzi 45 ontzako moztu beharrak. Latasa bizkor dago eta gure bazatandarrak arendako kontrario ttipiak izandu ziren, sunbildarrak aisa irabazi baizuen. Yoko gustagarria eta yende aunitz trinketean.

M. IZETA

LAPURDI-BENEPARROA-XUBEROA

DONIBANE LOHITZUNE — Uri onetako erretoretzako izendatu dabe Gabirel Goya abade jauna, orainarte Bidarten bikario egon dana.

JUTSU — Larogei urtegeaz il da Iturraldeko Mari Berhan andra alarguna.

BESKOITZE — Ezkontza bi, ama-bost jaiotza ta bederatzi eriotza (62 urteko bat, 70'tik gorako iru, eta 80'tik gorakoak bost). Onixek dira 1966'garren urteko gora berak Beskoitzen.

BASASURI — Basasurin, iru ezkontza, zazpi eriotza ta bederatzi jaiotza.

ANGELU — Basasuriko Maite Labrukere moja sartu da Angeluko mojetetxean. Moja-jantzia artu ta lenengo aldiz eskeiña egin dau.

MIARRITZE — Donostiako urriko agintariak goratu dabe Miarritze-ko alkate jaun dan Guy Petit zenatore jauna.

BAIONA — Alkar automobilak jota, Simone Franlaques 19 urteko neska gaztea il da.

RICHELET OSAGILLEA — Larogei ta amalau urtegeaz il da Baionan Jules Richelet sendagile enagutua. Eliza-Nagusian egin jakotz eleizkizunak.

AZPEITI

BRUXAK ZERGAITIK?

Aurten «tamborrada» egunean, au da Sebastian Deunaren bezperan,

EUSKAL ERRIETATIK

LIBURU BERRIAK

SARA — 1966'ko goraberrak: Amalau ezkontza, ogei ta amasei jaiotza, eta emeretz ieriotza.

ALDUDE — Bederatzi ezkontza. Bederatzi jaiotza. Zortzi eriotza.

AZPARNE — Hazparneko semea dan Piarres Zartzabal abadea, orainarte Gauriak uriko Apaingategian egon dana, Angeluko erretoretzara-ko izendatu dabe.

DONOBANE GARAZI — Kurutze-Gorriko batasunekoak emongo ditubez erakusketa batzuk, esanez zelan osatu bear diran uste barik txarto parau edo gaixotzen diranak.

ZIPRI LAMARKE — Orainarte Miarrizteko St.-Charles eleizan egon da Lamarke abade jauna. Baionako Kurutze-Santuko bikario izendatu dabe orain.

A. IBURRETA

MALDA-ERREKA'KO LAU ERRIETA

"XANTI DE ANDIA" ZANAREN LENENGI URTE-BETETZEA

Ilabete onen 15-an egin du urte bat gure adixkide zintzo gendun "Xanti de Andia" il zanetik.

Urte bat gure artetik Egillearen besoetara aldatu zitzaigula. Urte bat, ain xuxen, naparruako ta españa geieneko egunkariak berri trixte ura zabaldutela. Urte bat, naparroako pelotazaleok beragatik "negar" egin genduala. Eta... urte bat, Iruña'ko euskelzale amorratu arrek irri-par goxo batekin: iagur gero arte! esan ziguna. **GOIAN BEGO.**

Orduan bezela, orain, bere "enen-go" "urte-mugan", mezak atera dira eunka. Nork ez du oroituko gure Xanti de Andia? Nork etzuen

ezagutzen gizon jator ura? Orregatik, gure oroimena.

Berritzen diegu gure dolu-miña negarrez utzi zituen bere emazte zintzo Maria Jesus Alberdi Intxausti ta seme-alaba Joxe Xabier ta Juana Mari'ri; eta beste aidetar guzietan, eskeñiaz otoi'tz bero bat aren anima'ren alde. **GOIAN BEGO.**

BERTSOLARIAK ELIZONDON

Ilbeltzako illabete onen amabost garrenez (igandea) eta Antxitonea'ko trinkete ederrean izan gendun ikusteko ederra.

Bi-astez enagotik, baziran errietara zabalduak paper batzuek adieraziaz egun onen arratsaldeko lauterdietan nola izango zan bertso-larien saio eder bat. iEz eder bat, ez; zoragarritzko saioketa edo ariketa zan ura!

Deitutako bertso ariak ezin ta obeak ziran: Uztapide, Lazkao-txiki, Lasarte ta Arotzarena ziralarik.

Baztan'en, Malda-erreka alde ontan eta nun-nai, euska! bertsoak maite zirala bagenekien, bañan, lengoan Elizondon ikusi gendun jendearen billera ta etorrera ikusita bertsolarietari entzutearren, ez poztuta bakarrik, gelditu gñala baizik, txoratuta, esan bear degu. iBadira oraindik, bertsolariak! iBa dira bertsozaleak! Eta... ibadira euskaltealeak!

Kontuan euki bear da, Elizondon egin dana, etzala txape'keta bat, baizik, jendearen gusturako izan dela bertsolariak ekartze ori.

Aurreko urtean-ere ta San Jose egunez, ekarri ziran toki berera bertsolariak ta jendetza aundiak jarraitu zion bertso-ekifaldi arreri.

bañan, aurtan etzan orrelakorik us-te edo beñepein juan zan urtekotik etzala pasako. Denon pozarako esaten al degu oker gutxi gabe iru edo lauetan geiago pase dela juan zan urtetik.

Baita-ere kontuan euki bear da etzira a nolaniko bertso-ariak. Bertsolari denok txalogarriak dira Jainkoak eman dien doai ta almenaren ratik, bañan, Elizondon txoraturik entzun genien, napartar Arotzarena ta Lasarte: gipuzkoar Lazkao txiki ta Uztapide, iEz? Asper ezñak ziran ta ain entzungarri, antxen egon gñan bi ordu ta erdi luze.

Orrelako arratsaldeak maiz bear genituzke... Gure zorionik beroenak Klemente Ezkurdi ta Mariano Izetari ain ongi ta gertu antolatututela arratsa'de goxo ori. Naiz ta Klemente Ezkurdiak etzuen besteak aña parte artu bertsoetan, bai txalogarriak izan zirala bota zituenak.

Zorionak bertsolarietari. Zorionak jai-antolatzaletari. Ta zorionak ta eskerrak entzule guzietari, denok edertu bai gendun jai ura "Aurre-ra, berasolariak! iAurrera euskaldunak! iTa... jarrai!

GORTARI UGARTE TAR YON

BIZKAIA

GALDAKAO

NEURE LANTEGITIK

UAR BAT... -Bainekian olerkari txarra nintzana, baña, enekian ZERUKO ARGIA'ko irarkolakuak ni baizen txarrak edo geiago ziranik,

GAZTELU BERTSOLARIA

Auspoa sailla bere ór'garren ale-raiño iritxi da. Ta oraingoan liburuaren izenak dion bezela, Gaztelu bertsolaria du aitatzeko. Izenez Juan Bautista Urkia ta Portu zan, eta Aginaga'ko auzo aldean jaioa 1880'garren urteko Apirillaren 30'an. Aren etxea Saikola basarria izan zan. Orio ta Aginaga bitartean, erdialdean. Gazterik bertsoetan asia ta oi danez jai batera ta bestera deitua.

Lanbidez arotza zan gure bertsolaria. Inguruko basarrietan arek egindako lanak erakusten dituzte oraindik. Baiña Donosti aldean ere jarduna zan lanean. Ala sei urte egin zituan arotz-lanetan Lizarriturri'ren fabrian.

Gazterik il zan. Biotzetik ala-ola zebillen, nunbait, eta orregatik bere azkeneko sei-zazpi illabetetan etzan atera kantu-lanera. Egun batean belarra ebakitzen jardun ondoren etxera etorri ta oera sartu zan.

Andik pixka betera antsi bat entzun zan etxean. An zegoen buruko ixuri batek jota zentzu gabe. Ogei ta lau ordu iraun omen zuan onela ta ala joan zitzaigun mundu ontatik 54 urterekin, 1934'garren urteko Abuztuaren 10'an.

Auek bizi-ariako kontuak. Bertsoetan berak zuan doai ta argitasuna, liburu onetan arkituko ditu irakurleak. Gure jende bertsozaleak ba-du bertan janari pranko, euri-egunak irakurtzen eta kantatzen eramateko.

IRISPIDE

ze, zerbait ulertuko bai'leukien etzeban dan baño itsusiago jarriko nire olerkitxu apala; asteroko ontan 203'gn. zenbakian argitaldu zana. Olerki kaskar oretan idatziten nebana, au izan zan, aren azken aldian:

«Illunpe ortan aurkitzen dira euzko anairik geienak, argitara urtetako, adore barik laño tartian, ai epelak!».

Argitaldu ebena baña, besterik izan zan, azkeneko lerruak guztiz aldatu ebesalako, autara:

«Illunpe ortan aurkitzen dira euzko anairik geienak, argitara urtetako, adore barik laño tartian, ai epelak!».

Ikusten danez, ezta bertsolari andia zetan izan utsunia nun daguan ikusteko.

ki barri bat egiteko alegiñak egiten da, gaitzena, txarrena beintzat egitia lortu dabela esan genezake; toki barria erosteko lain txindi aurkitu ta bera erosi.

Esan dogun erosketa egiteko, obeto easteko, txindi mordo andia aurkituteko ibilli biarrik izan dabe baña, bai lortu be; zati andi bat bazkidiaren tartian eta bestia eskerrak Bizkaia'ko Erasketxea'ri, lortu dabe erosteko beste. Laster asiko dira —biar bada lerro auek argitaldu baño lenago— lanketak egiten, aldi gitxi baten bazkide guztioek batzartuteko eran jarri al'badabe.

Aupa Ganguren! aurrera bildur barik, norberan tokitxua eukitia latorik etzagok eta, bazkun batek biardan bizitza euki gura badau.

Ill'onen, Urtarrilla'n 16'gn. il zan Urreta'ko auzunen da, larogei ta bederatzi urtedun dala Oboza'tar Tiburtzi, gizon euskaldun garbia. Goyan Bego. Laguntzen dautsegu atsekabian beren sendiai, Z. Argia'ren bitartez.

BASO-JAUN

Eskerrik beroenak

Ilbeltzaren amalauan, Zarautz'ko Zinema pelota lekuan eta Ill'Ötxoteñ txapelketan, Zarautz'ko erriaren izenean eskeñi zidaten oroiméntxo bat nere erti-lanak txalotuaz, ez det pozik aundiena eskein-oroimen ori gaitik, baizik, ikusi detalako Zarautz'ko erria bizi dala, eta nai duala erti-lan edo kulturaz bete. Zarautz'ko erriak izakizun aundia baidu eta negargarria izango litzake aukera ori bastertzea, laguntzalleen babesean eta erriaren berotasunean urrutira elduko gñake.

Nere eskerrik beroenak Zarautz'ko agintari eta erri guziari beren esna aldi onetzaz eta jarrai dezagun Zarautz'ko erriaren izena eta Zarautz'ko kultura mundu zabalera eramanaz.

UGARTE

Ez Merkenak,

Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira ganadu on, indartsuak. Eta nora jo jakin bear du baserritar burutsuak, Berebiziko aragi pillak: gaitera esne putzuak, Oiek guziak berekin dituz Fanderia'ko pentsuak

FANDERIA

ERRENTERI

IDIKIZU BAT ETA URRENGOAN ERE

zahor

GURAGOKO DUZU

CHOCOLATE

CREMA

CON LECHE

zahor'en onena barruan dago-ta

EGITEKO BIDEZKO GARANTIDUNA

Ni ere ZAHOR egiten hari izan naiz. Nire eskuan daukadan txokolate hau, inolako ahalegin eta beharrik kendu gabe, fabrikatzeko biderik onenakin egiña da.

Txiki-nagusiek gogoz eta atsegiñez jango duten pastilla horrek ZAHOR'en "onena barruan dagoala" erakusten du. Barruan, bere gaien ondasun ta hustasunagatik, barruan, egiteko euki diran ardurerengatik.

Andrea: Eskatu zure dendan

ZAHOR TXARTELEZKO

TALONARIA
ta saritu zeuk zeure burua

ZAHOR PUNTU-TXARTELEZKO TALONARIA benetako aurrezki-libreta bat da, zure etxera-ko gauza asko dubarik emango dizuna.

Gaitera, kolorezko kromo polit jakingarriak batu ahal izango dituzu "EL MUNDO EN QUE VIVIMOS" izenpeko tarikakoak

zahor
TXOKOLATEAK

ardura guztiaz egindako txokolateak

GAZI-GAZAK

Aspaldi ikusi ez ziran adiskide biki topo egin dabe, ta barietaldia txor-txorrean dagoz pozkiro.

—Ezkondut egiten azala entzun yoat.

—Bai; egia dok.

—Baña i... ez al intzan ba, ezkontzaren etsai amorratua?

—Baita, baña... neu lez, ezkontzaren etsai purrukatua dan neskatilla bat ezagutu nayoan iliraña, txukuna bera! ta... biok bardin pentsatzen dogun ezkerro, alkarrekin ezkontzea erabagi yuagu.

—Ta ezkontza maite dabilenak ez al yuek bardin pentsatzen?

—Oorregaitik ba! Areik zoriontsu izan badaitezke, gu ez al gaitkezak bardin izan?

Oorrraba! Alan bada edo ezpada, zeuen eretxipean lagatzen dot arazo ori, bada-ezpada.

Orraitio, alkar bardin oldostuteak badauz bere eragospenak, Kirikiño'ren Abarretan irakurri nebanez.

Alkarren arteko arazo aztunak, aurrez-aurre izkulluz yarrita, biziarekin erabagiten ebezan aldiak ziran. "A duelo" esaten eben.

Eta gizonaren izen ona, arrizkuan yarten eben irain andiak alkarri ezarri eutzezenetarikoa biki, auzia izkulluz erabagitea pentsau eben, yokabide onen bidez: Tiro biko eskupeta bana

artun, eta txara baten sartuko ziran, bata alde batetik eta bestea bestetik, ta an ikusiko zan nork nor garbitzen eban.

Sartu ziran txaran. Batak esan eban: "Or ibiliko dok ori nere billa begiak urratu bearrean da... onen-onena sasipe ontan gordetzea izango yuat. Eta datorrean idaunba! koneju bat lez garbituko yoat arrayo ori".

Baño besteak be beste ainbeste, bardin pentsau eban, eta sastrarteko enbor baten ganean exeri ta gorde zan, bere iraintzalea zozo bat lez azaltzen zanean idaunba! eraxteko.

Ta antxe egon ziran, euren gorde'ekutik urtetako bildurrez, egunak yoa, egunak etorri goseak eta egarriak, biak garbitu euzan arte.

Orregaitik esan dot, bardin pentsatzeak be badauzala bere eragospenak.

Senargai billa dabillan neskatilla baten idazkia erakutsi dauste.

"Maitasuna danik sinisten ez padozu —diño—, arratoi zar bat lez galduta zagoz; ba bizitzaren gazigarria maitasuna da; egun osoa irauin dauan euri-zaparradearen osteko bost-ortza (aroko irisa gizona!); gau ilunean argia, biotzeko eguzkia. Baña gizonok eztozue orlakorik ulertuten da..."

Da... zer? —diño nik—. Be-roana kendu egion orrerri nes-kato, ezton ainbesterako-ta.

Orreik gauza politak donaz esateko, baña ez ainbeste sinisteko.

Ozkarbi diran gauetako izarak be oso politak eta ikusgarriak donaz, iñaña lekutan yagonaz!

Au otera senar-gaya daukon neskatillarena dozu:

"Nere senar-gayak esaten daustan guztiari "Amen Kesus" esan bear al dautsot?"

Nere mutilla, mutil ona da, ez auzoak diraustelako dalako baño. Maite nau ta eztaust nalgaberik emoten. Izakera onekoa da; langillea. Baña... beti berak nai dabena egin bear izaten dot. Ta ez egizu uste izan ezer txarrik, ezer gaiztorik nai izaten dabenik. Esan nai dodana da beti berak aukeratu bear izaten dauzala yolasak eta osantz'eko ibillera guztiak. Ez al da gogortxo ori?"

Zer nai don ba, ganorabako! Jauja? Ori be izarak baño gorago dabillala, ezein aitzu. Eta nere aldetik auxe esango donat: Gonak altzau ta pl'eti-plasta, atzeko bi ipurdi 'aurdenak gorrigorri egitea merezi donala.

ABELETXE

IZKIRIMIRIAK

«BIXAMONA»

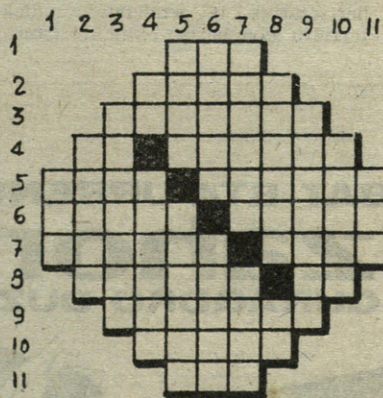
San Juan jaietako azken gauean lo gutxi xamar eginda (aurreko gau ta goizetan gaizki oituta nunbait), gorputza aztun, loguraren loguraz zutirik ere egon eziñik, bazijoazen biaramun eguerdian lanerantz bi "Mundrau"tar jator-jator orietakoak...

Goizean, preskuran, ainbestean ere moldatu ziran, baña eguerdiko beroak batetik, janberri bestetik, eta goizean nolabaiteko gorputzaldia; egindako lanak gainetik, zerao unatuak utzirik zituzten gure bi lagun jatorrok, eta gizarajuok bene-benetako lo-premian bazeuden ere, lanari "bizarra" ere esaten zaio, ta joan egin "bizar" ba "biarrera", eguerdiko lo kuluxka goxoa utziaz...

Mormoxeta batean zijoazen biok, alegia, orretarako jairik batere ez balego "oba" litzakela, gizona astegun burugorrian egoten dala bere heinean (neurri-neurrian), gerotxoago berriz "ijito" jaio balira ez zuketela galdu-orderik, beintzat arratsalde artan, ijito-gurdia "dringili-drangala", naikoa lo egiteko biderik izango zuketela... ta onela ziarduten, jai-biaramonetan oi danez eta San Juanetako jai ostean berriz zer esanik ez...

Elkarrekin onela "erautsela" bat-batean gelditzen bata, eta badiotsa besteari faza aunditan (itxura ta "aspamendu" aundiak eginaz, "Mundrau" tarroi oso atsegin zaigunez)... "OINTXE GURAU NEUREK... SAPUA BANINTZOKI". "Sapua?" —galde egiten dio besteak— "Zer eitteko?"... Eta besteak bide ertzean zegoen arri-txapal bat eskuaz erakutsirik erantzuten dio "serixo-serixo"... "ORTXE ARRIPIEN ETZIN ETA ATZALDE GUZTIE LO PASETAKO!"

TXOMIN

ITZ-GURUTZETUAK

ZEARRETARA

GOITIK BERA

1. Gezurra ez, aldapa. — 2. Yori-tsu, naro. — 3. Sendagille. — 4. Itxaso ta ibaieran. Barazki, leka-gauza. — 5. Taloak egiteko irindu bear. — (a.a.) Eraiki, egin-arazi. — 6. Zuk eta nik eguzkitan. — Ekartzen nau. — 7. Eliekagarri, mamitsu. — 8. Iturbegi, urbegi. — Toki atzizkia. — 9. Zarratatze, urratze. — 10. Aidura, bukatze. — 11. Barazkia.

1. Morokil, bulliga. — 2. Euzkoen Jainkoa. — 3. Obiratu, lurpetu. — 4. (a.a.) Erretzeko. Oeraturai. — 5. Egats, saiets. Estualdia, atsekabea. — 6. Etsipen, zentzaldi. Garo, ira. — 7. Galgetan, pipilegin. Berba, mintzoa. — 8. Era-man, eroan. Txikar, uskeri. — 9. Izate bereko, izenide. — 10. Eraiki, jaso. — 11. Berebat, baita.

AGERPENA

1. Aia. — 2. Urzila. — 3. Orizila. — 4. U.S. Oagura. — 5. Egal. Laria. — 6. Galen. Iratz. — 7. Irakin. Iza. — 8. Iragan. Ze. — 9. Izakide. — 10. Iragi. — 11. Ere. — 12. Aza. — 13. Aza. — 14. Aza. — 15. Aza. — 16. Aza. — 17. Aza. — 18. Aza. — 19. Aza. — 20. Aza. — 21. Aza. — 22. Aza. — 23. Aza. — 24. Aza. — 25. Aza. — 26. Aza. — 27. Aza. — 28. Aza. — 29. Aza. — 30. Aza. — 31. Aza. — 32. Aza. — 33. Aza. — 34. Aza. — 35. Aza. — 36. Aza. — 37. Aza. — 38. Aza. — 39. Aza. — 40. Aza. — 41. Aza. — 42. Aza. — 43. Aza. — 44. Aza. — 45. Aza. — 46. Aza. — 47. Aza. — 48. Aza. — 49. Aza. — 50. Aza. — 51. Aza. — 52. Aza. — 53. Aza. — 54. Aza. — 55. Aza. — 56. Aza. — 57. Aza. — 58. Aza. — 59. Aza. — 60. Aza. — 61. Aza. — 62. Aza. — 63. Aza. — 64. Aza. — 65. Aza. — 66. Aza. — 67. Aza. — 68. Aza. — 69. Aza. — 70. Aza. — 71. Aza. — 72. Aza. — 73. Aza. — 74. Aza. — 75. Aza. — 76. Aza. — 77. Aza. — 78. Aza. — 79. Aza. — 80. Aza. — 81. Aza. — 82. Aza. — 83. Aza. — 84. Aza. — 85. Aza. — 86. Aza. — 87. Aza. — 88. Aza. — 89. Aza. — 90. Aza. — 91. Aza. — 92. Aza. — 93. Aza. — 94. Aza. — 95. Aza. — 96. Aza. — 97. Aza. — 98. Aza. — 99. Aza. — 100. Aza.

FUNCOR, S.C.I.

Bonetako baserritarrak bear dituzten MAKINAK:

BIRINTZALLE - ERROTA - NAASTALE
ZERRA - URAGA - URASKA

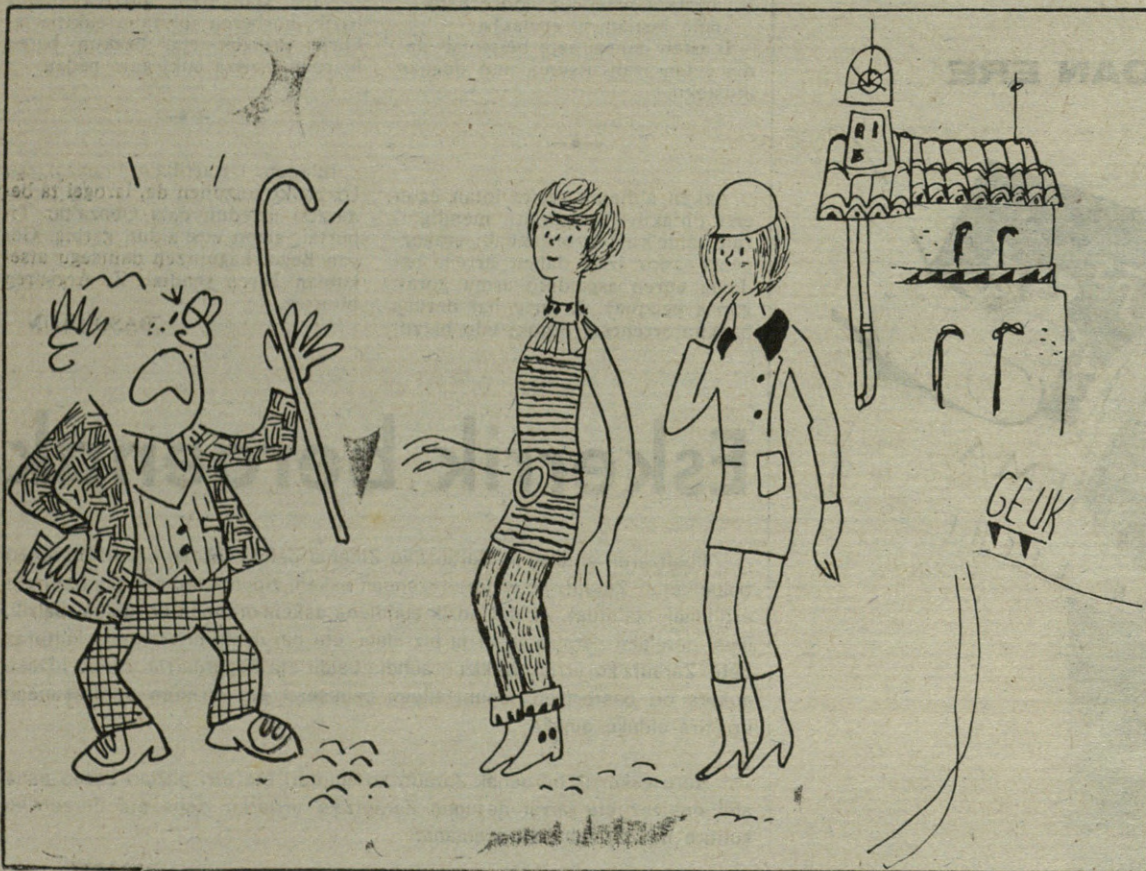
Europa'ko aurrerakisuni'k onenak, amengo
nekasarientzat

ADI TA ORO! EZAZU

FUNCOR

ELORRIO

AZKAR BEZIN ONDO
Vizcaya 114

«AITONAREN IRAKATSIK»

...Miñipalda dala???... Bai, konpromete!!!... Baiña noiz jantzi bear dezute gaineko gona???

GURELESA

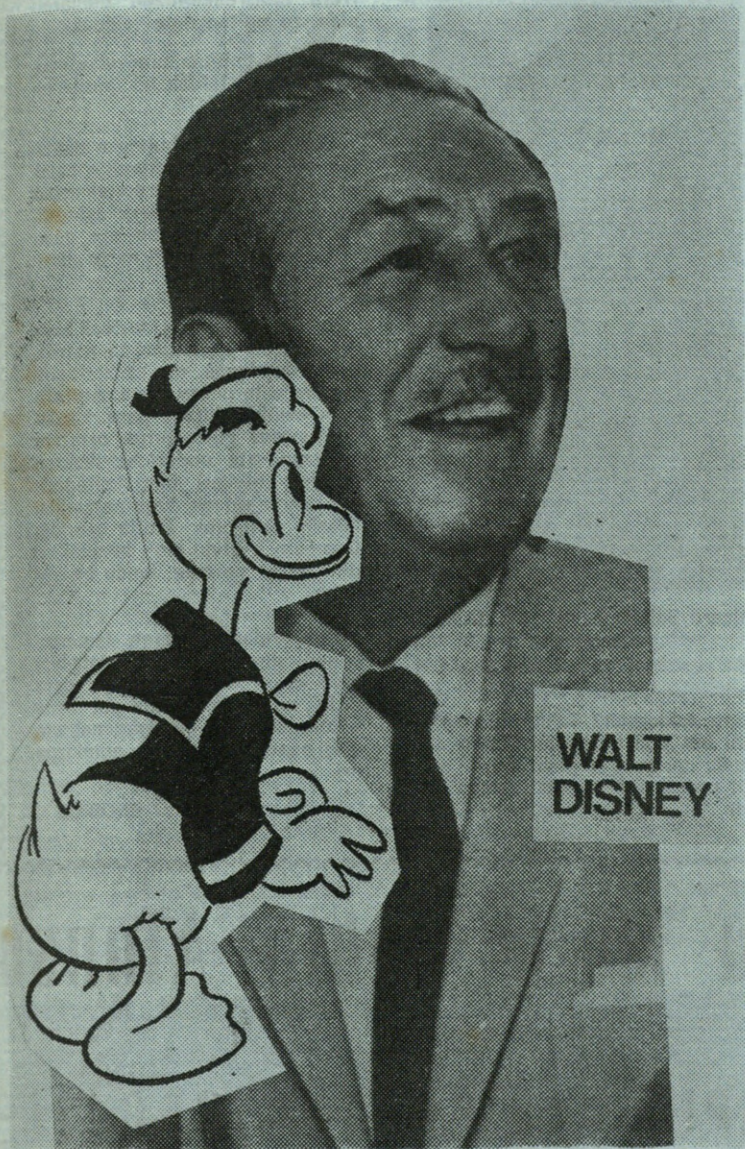
GIPUZKOA'KO TA NAPARROA'KO ESNE ONENAKIN
GERTUTAKO ESNEKIAK: ESNE PASTERIZATUA, ES-
NE SOILLA, ESNE-AUTSA, ESNE-GAIIA, GURINA TA
ABAR. - EGUNGO EGUNEAN, LURBIRA OSOKO ERRI
AURRERATU GUZIETAN, ONELAKO ESNE TA ESNE-
KIAK BAKARRIK ERABILTZEN DIRA

GURELESA

B I H E R I O T Z

Walt Disney eta Jean Bellus

WALT DISNEY

Nahigabaz jaso dugu bi artista hauen heriotzaren berria. Walt Disney azken urteetan kritikak kupida gabe zigortu ba-du ere, iñork ezin dezake uka sasoi batean bakarria izan dela, ta bere izena betiko gel-dituko zaigu zinearen kondairan.

Chicago'n jaio zen 1901'garren urtean, eta gutxiak dakite bere jatorrizko izena José Guizao Zamora zenik, arbasoak espainiarrak bait-zeduzkan. Lenengo gerla mundialan ibillia genduen anbulanzia-lanetan eta artean bere arte-trebetasuna etzen oso hornitua. Hollywood'en egin zuen lenengo alegiña frakaso ikaragarria izan zen. Geroago Mickey Mouse xagua asmatu zuen millo askoren atsegingarri eta beste zenbait pelikula motz. 1937'garren urtean lenengoa metraje luzekoa: «Eduene Zuri eta zazpi ipotxak».

Naiz eta askok uste izan ez halako film luze bat dirualdetik emankor izango zenik, ausardiz jokatu eta frutu bikaiñak jaso zituen. Ondoren besteak etorri ziren: «Pinocho» (1939), «Fantasía» (1940), «Bambi» (1942) ta abar... Bigarren gerla nagusian gudarientzako egin zituen pelikulak. Gerla ondoren «Pater-Pan», «101 dalmatas» eta beste zenbait...

Bere xamurtasunak irabazi zituen ikusleen bihitzak, baiñan baita ere horretxek galdu, jendea atzenerako iguindu egin bait-zen bere eztitasun gozoegiaz.

Haurren eta nagusien mitoloji berri bat sortu zuen denontzako eza-guna: Donald, Mouse, Hiru txerri-txoak, Otso-famelia t.a. Ta pantalla-

koa aski etzela, amets-mundu hari errealidade biziago ematearren, Disneyland eraiki zuten; nehun izan den lurralderik miragarriena.

Era izan dugu ere bestelako filmak ikusteko: «El desierto viviente», «Veinte mil leguas de viaje submarino»... Hauetan argazki harrigarrietan basoko eta itxaspeko bizitza ederretsi ahal izan dugu, abere basatien burruka larria irauten jarraitzeko. Lan ederrak benetan, guztien gogoia bete ez ba-dute ere.

Bere ondoren zinegille ta dibujante ugari sortu da, ta bere diz-dira lausotuta zegoen azken bolara hontan. Walt Disney, bere hutsune ta birtuteak, hil egin zaigu. Onuzkero bere imajinazioak sekulan asmatu etzuen mundu berri batean arkituko da.

Hemengo aldizkariak orri mordoa betetzen dute atzerriko dibujantei eskerrak. Frantzia'tik firma bikaiñak ikusten ditugu sarri: Sempé, Bosc, Kiraz, Coq, Hervé, A. Toussaint eta beste. Hemendik aurrera batena ez dugu ikusiko; Jean Bellus'ena.

Humoregille atsegiña, erreza, xaloa, sikoloji zorrotzekoa haxe. Munduko errebixtarik bikaiñenetan ikusi izan dugu bere fameli irritsua. Gizona lodikote bipila, buru-soil, ogipuska, burges txikia. Andrea txoliña, berrixtua, gizonaren maitale naiz eta nehoiz parregarri utzi. Alabaxoa, «Clementine», neskato ye-ye bat.

Jean Bellus 1911'garren urtean jaio zen. Bere aita ardo-tratuetatik bizi omen zen, ta itxuraz salda gorriaren hatsak busti egin zuen semearen bihotz bihurria.

Gudatean preso atxitu zuten, eta kerizpe gozo hartan beta ukan zuen humorezko sorta borobil bat nasaiki egokitzeko «Humour verboten» izenarekin argitaratua. Orduntxe, hain zuzen ere, asmatu ei zuen hirukote zoragarri hau.

Walt Disney bere dibujuak zinera aldatu zituen bezela, Bellus'ek ere gionistalanari ekin zion «Clementi-

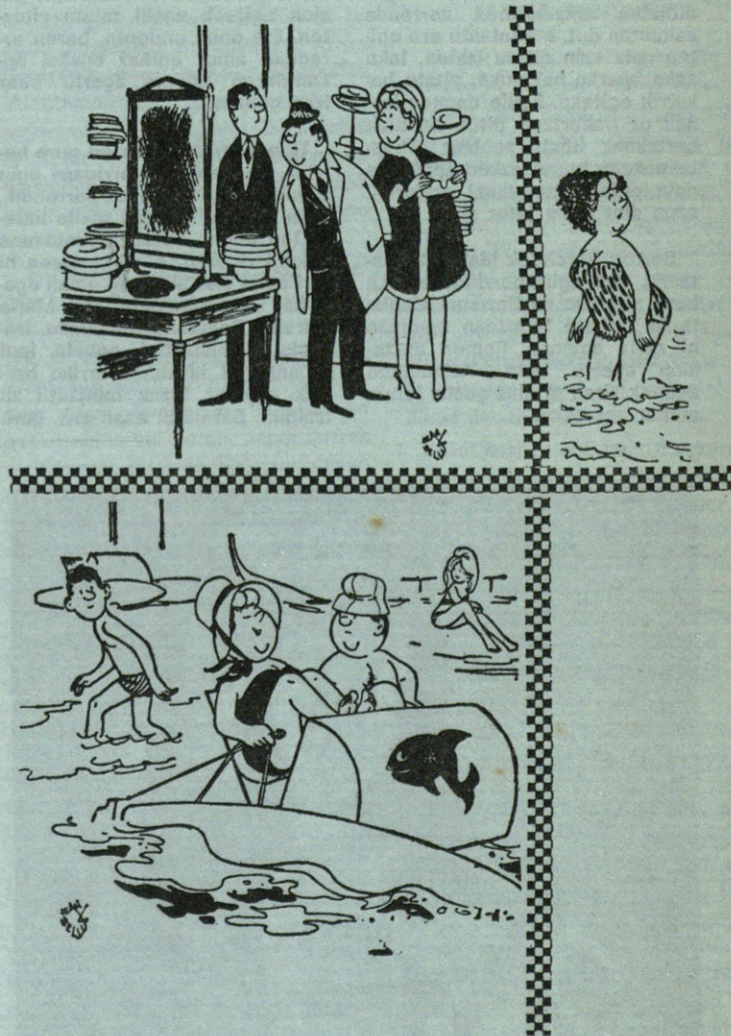
ne chérie» filman, bere personajeak paperetik pantallara salto egiten zutela. France Anglade aritu zen neskatillaren paperan.

Ez dago esaterik Frantzia'ko humorista grafikuak hobeak diren hemengoak baiño ala ez, herri bakotzak bere sentimena berezia bait-du. Bestelakoak bai. Hangoak ez dira hemengoak bezin zakarrak; lehunagoak, xuabeagoak baizik. Ez dituzte personajeak horrenbeste dislokatzin, ez dira hain tremendistak, hain beltzak. Gauza bat bai gertatzen dela hemen! Hemengo profesionalak larri ibiltzen dira xoxen aldetik, ta horrek ere bere kakoa badu. Behartuta ikusten dute bere burua ondatsunari, kalidadeari baiño gehiago, kantidadeari begiratzera, etxeko lapikoak zer egosi izango ba-du. Donostia'ko dibujante famatu bat hu-

nela mintzatzen zitzaidan behin: «Humorea egiteko ere ekonomian malla egoki bat behar da. Guk ez genikek humorerik egin behar ere. Hori lujo bat duk guretzat». Horre-exegatik gure dibujanteek erlojuari begira egiten dute lana. Ezin marrazkiak patxaran osatu, serieko «monuak» dira, ta askotan kanpoei kopiatu beharrean ikusten ditugu, astirik ez dute-ta heuren asmatzeko.

Jean Bellus Paris'en hil da. Sor-taldeko Pirineotan jaioa zen. Orain bi hilla-bete eritasun latz batek azkenetan utzi zuen. Gaur gorputz da. Frantzia'ko humoreak izar bat galdu du. Denok galdu dugu, humoreak, eta batez ere grafiku bilakatzen de-nean, mugarik ez bait-du.

JUAN ANTONIO LETAMENDIA'K

Jean Bellus'en marrazkiak.

inter
radio **tv**

Saltzaillea:

CENTRAL DE MATERIALES ELECTRICOS S. A.

Beste edozein markakoa baiño
lru aldiz berriago ta gaurkoagoa

Ordaintzeko erreztasun aundiak

LA BONA PERSONA DE SEZUAN

Teatroa Katalanera E. A. D. A. G. berpiztetzaille

Ez dira urte asko oraindik katalanera teatroa gorakada batean abiatu zela, 1960 gn. urtean sortutako E. A. D. A. G. izan da berpizte onen eragilea, ta seigarren urtera urbiltzen ari dan bezela, or ageri dira erria zear beren ondorioak.

Jan gogor au, Ricard Salvat «Adria Gual» ikastolako zuzendariak bere gain artu zuen, legezkoa ba orain gure txaloak bere gana zuzentzea.

«Ronda da mort a Sinera», Espriu olerkariaren gaia ta Ricard Salvat'ek antzerkieratutako lanarekin arrakazta aundia izan zuten igaz Madriden antzeztu zuten egunetan. Arteroko beronen orrietan eman nuen bere berri agertuaz nola teatroaren bidez ikuntzarekiko zenbat eta zenbat orma erori ziran. Egun aietan kritikari aitagarrienak oi ugin zuten jende guziak entzute arren, zeñen lotsagarri zen Espriu'ren olerki mamitsuak ezin ulertu izate.

Sei urte oraindik bete ez dituen ikastola onek, ez teatroaren berri erakutsi bakarrik, bai zik eta antzerki aunitz ere agertu dizkiote katalandarrerri. Egin dituzten antzerkiaren zerrenda eskuetan dut, eta lotsatu ere egin naiz ezin aitatu izatea, leku asko bearko bai nuke, aitatu bakarrik egiteko. Egille onenen izenak or irakurtzen ditut, batzuek bertakoak beste zenbait erbesteak, ta beren azken antzerkia nola egin duten ikusi ondoren, ezpa diot talde jator oneri.

Bertolt Bercht'ek idatzitako antzerki bat egin berri dute, «La bona persona de Sezuan» alegia, ta ia illabete bitartean egunean bi aldiz emanaz, Romea antzokian agertu dute. Azkenengo egunak ziran ta alaz guztiz jende aunitz antzokian.

Ez da nere asmoa Ricard Salvat'ek zuzendu zuan antzerki onen berri emanaz aritzea, ezin ixildu dut ordea zeñen egoki egin zuten. Nere gaurko arloa Katalandarra auen egiteak azaltzea da, ia pixka bat mogitzen geran eta beragandik apur bat bada ere ikasten dugun.

Argitaratu berri dira «El Teatro Contemporani» izeneko bi liburu katalanera, Ricard Salvat'ek idatziak, eta liburu oietan euskal antzerkiari sarrera eman nai zionez orduan izan genituen zuzendari trebe onekin gure leendabiziko artu emanak, arrazkero beti berarekin egoteko egarritz gñian ta azken antzerki au dela ta beraren gana joatea erabaki gendun.

Teatro bertan ikustekotan geditu gñian ta berak esandako orduan an arkitu genituen leendabiziko ekinaldia bukatu ondoren, aratsekoaren bitartean, beren lanari jarraituaz. Ikastolan egin berri zuten antzerki bat aztertzen ari ziran; irakasle ta ikasleak antzerki aren ondorioak juzgatzen. Garbi itzezin zuten zer ziran ondo ta zer gaizki egindako gauzak. Ikastola bertan sortutako zuzendari, apaintzalle ta antzezlari guzien egiteak xeeke miatu zituzten. Eta onen ondoren, beren erreguari amur egiñaz euskal antzerkiaren egoera agertu bear izan genien.

Gogoz entzun zituzten gure berriak. Zenbait gauz arrigarri egin zitzaizkien eta barren-barrendik, gure teatroa ere goi malla batera igo dedin, beren laguntasuna eskeñi ziguten. Aurrerantzean bi erri auen onerako artu eman ugari bat bear genduela izan. Maria Aurelia Capmany, eskolako irakasle ta antzezlari, nobela, ipui ta antzerki idazleak, erriko berriak emanaz luze mintzatu zitzaigun. Bai garbi esan ere, guri,

euskaldunari geienbat teatroa bultzatzen gaituana izkuntza baldin bada, ainbat eta geiago egingo dugula bere alde, teatroaren barnean, artearen barnean sakontzen saiatzen ba gera.

Onetarako, batetik antzerki egokia aukeratu, batez ere ordea gero ondo egin, ta au ez dala berez sortzen dan gauz bat, onetan beste gauzetan bezela asko ikasi bearra dagoela, zion.

Ona emen, gure arteko taldeak jakin dezaten, antzezlari guzientzat berdin diran leendabiziko bi kursotan erabiltzen dituzten gaiak. Leendabizikoan: Plastica teatral. Psicología del actor. La música en escena. Historia del teatro. Teatro Contemporáneo. Ortofonía y dicción. Formación del actor. Iniciación a la pantomina. Bigarrenen: Formación del actor. Mimo corporal. El escritor de teatro como pensador. Historia del teatro, grandes mitos. La novela y el teatro. Dicción y entonación. Maquillaje. Escenografía. Preparación de la voz, para la comedia musical. Danza y esgrima.

Bai, euskal antzerkiaren inguruan gabilzanak ba dugu zer ikasia. Aitatzun ditugun gai aurretik zenbat erabaitzen ditugu guk,

Ricard Salvat, E. A. D. A. G.'eko zuzendaria.

gure taldeetan? Talderen batek, gai bat edo beste erabiltzen dituela nai nuke pentsa, aurrez dakit ordea zeñen gutxi izango diran.

Euskal antzerkia, erriak ain etorrera ona eskeintzen dionaren alde, ze eginen dute taldeak?

Kultura gaietan umezurtz gaita azkenean leloak gu gerala aitortu bear.

Gazteri berria, bultzaka datozten oiek, beren kezakekin batera antzerkiarekiko kezka ekarriko dutelakoan gaude. Gauz asko dira egin bear diranak eta auen artean antzerkia ezin aaztu deza kegu.

Euskal antzerkiak idazleak bear ditu, berdin zuzendari ta antzezde euskaldunak, eta antzerkiarekin ere ezin beste gerta. Aurrera egin ezinik arkitzen gera. Ez degu funtsez gure burua orretara saiatzen, eta ondorioak ikusten ditugu. Lelokeri bat, jostagarri bat bezela artzen dugu antzerkia, laria, eta oiek Maria Aurelia Capmany'k ondo zion bezela, ez dira berez sortzen, landu bearra dago.

Katalandarrak beren laguntza eskeñi digute, ta guk biotz-biotz eskertzen diegu; gu gera ordea euskal antzerkia goi malla batean ikusi nai gendukeenak eta guk osatu bear dugu eginkizun ori.

INAKI BEOBIDE

Erlojeru... ta idazle Sabin Alonso

GERNIKA'KO IPUI-SARIKETAN, IRABAZLE

Zuek, irakurleok, bear bada, ez dakizue Kristobal Kolonek nun erosi eban Ameriketatik bigarren osteran ekarri eban urte guztia, ezta, aren baten, urrerik ekarri ba eban be. Ta ez dakizue Felipe bigarrenak, España'ko erregeak, beste erloju guztiak ordurik ez eutsiela emoteneta, nundik ekarri eban orretarako bere eun eta irurogeita batgarren erlojua. Neuk be ez nenkiazan orreik eta beste gauza batzuk, baña zuek eta nik jakin ez arren, elorriotar geienak bai ondo be badakiez gerol.

Alonso Goikoetxearen erloju ta pitxi dendara jo ei eben bai Kristobal Kolonek urtea erosteko ta bai Felipe bigarrenak be bere erloju ori erosteko, elorriotarrak diñoenez.

Non ikasten ete dabez, ba, elorriotarrak, orrelakoak?

Ba, Sabin Alonso, erlojeru jator eta umoretsuak, noizbeinka egin eta zabaltzen ditun orri batzuetan. Baña, azkenengo orritxoan, beste barri bat be jakin arazo bear izan dautsie Sabiniek. Eta, gatzaz eta berakatzaz jakin arazo be: Aurten Ilario Azkaratek txapelkuntza itzi arren, berak, Sabiniek artu dauala.

"Baña, noiztik ona dok, ba, pelotaria?"

—Pelotaria Sabin? Tira, tiral Egundo artu ete yok pelotarik esku artean, gerol! Ez euan irakurri izparringietan, ala? Euskalerri guztiko ipuin-txapelketan sari nausia artu yon Gernikan urriko azkenengo astelenean, ta laster liburuxko baten argitaratzeko ustea yok...

"Txominen Nekaldiak" ei da lenengo sari-nausia irabasi dauan ipuinaren izen-burua.

Ori dala ta, beragana jo dot, baña ez erlojurik edo pitxirik erosteko Kristobal Kolon eta Felipe bigarrenaren antzera, itaun batzuk egiteko usteaz baña,

Ta orain, gauzatxo bat autortu bear dautsut, irakurle: Sabin, onetantxe nator —esan neutsan— baña begira: Zeuk egin bear daustazuz, ez erantzunak bakarrik, baita itaunak (preguntak) eurak be, nai dozun lekutik jo dagizun, baña papelean, erantzunak zeureak eta itaunak neureak bailitzazan agertzeko usteaz.

Sabin adar-jotzalea dala, baña gaur berari adarra jo bear dautsagu ziritxo au sartuaz edo azpikeritxo au egiñaz.

Ona emen ba bialdu daukuna:

—Zure izena, jaioterria, urteak eta abar...

—Alonso eta Ariño'tar Sabin, Elorrioren jayoa orain dala 51 urte, ezkondua, erlojerua, ta Bidaurrezaga Jaunaren jarraitzailea, barazkizalea.

—Barazkizalea?

—Bai, "bejetarianoa". Ez ardaurik, ez okelarik, ez arrainik, ez arrautzarik, ez ogirik, ez esnerik, ez prozosiñorik.

—Zer da, ba, zure jatekoa?

—Porru-patakat, sarbak, azak, laranjak, matza, limoa...

—Ta onekaz utsian bizi zara?

—Bizi bakarrik? Baita barre eragin be jentiai! Barre eragin, bai, baña ondo ulertu; basarritarra lotsagarritu barik! Ori gauza petrala da-ta.

—Txominen Nekaldiak" ez da barregarria izango, ba, e?

—Ez, biotza samur-samur jarten dabena baña. Asikeratik daroa gure gogoa Txomin gizajoak, bere atsegin banakeaz asko poztuten gareala. Ipuin barregarriak urrengo liburu baten argitalduko dodaz. Baña, barre, antxe, gerol! Ipuin aretatik bat bakarrik naikoa izango da (nire kalkulutik) goizaldetik gauerditar-teko barrea jarizteko...

Zeinbat orrialde ditu ipuin saritu

orrek?

—Argitaratu dodan liburuxkoan, ogetamar.

—Zeinbat denpora bear izan dozu berori asmau ta idazteko?

—Itxaron...! Zortzi gau... gau bakotxean ordu bi gutxi gora-bera... ba... amasei ordu izango dira. Au be, jakin! guti gora-bera...

—Zeinbat aurkeztu ziñeen txapelketara?

—Ez dakit ziur zeinbat, baña bai izan zirala ontxuenak, arranoak!

—Ipuin getago idatzi dozuz orainarte?

—Bai. Erderaz, "ADMENDA", "LA COPA ENVENENADA", "LA NOBLEZA VASCA TRIUNFA". Ta euskeraz, antzerkirako "ERRUGABEA" iru ekitalditan.

—Au, "ERRUGABEA" antzeztu da inun?

—Bai. Durangon, Bermeon, Urretxun, Abadiñon... Elorrioren, barribost bidar. Ta oindiño ez da amaitu guztiz egun aretako txalo-otsa...

—Irabazirik izango dozu ipuin ori argitaratzeaz?

—Ze irabazi ta ze porrul Amatek bere altsoan irakatsi euskun izketa gozoa Euskalerri guztian zabaltzea baño sari obarik munduan ba-dagola-ta zagoz, ala?

Ta berba onekaz amaitu da nire alkar-izketa Sabin'egaz. Baña ori izan da ao beteko arrazoa bota dabena, gerol! Guztiok eritxi ori eukiko bagendu, laster-baña laster, gerol— euskerea agertuko litzake ditirats sorkaldetik. Bai orixe...

Aor ba, "nere" itaunak eta bere erantzunak, berak bialdu daustazanez. Jakiten dauanean, jakin, oian saldu dodala... baña zeuek geratu zarie irabasle. Eta are geiago, bere "Txominen Nekaldiak", saritutako ipuin liburua erosi ta irakurtzen badozue.

JUAN

"La bona persona de Sezuan"eko argazki onetan agertzen da "Adria Gual" ikastolako ikasle bat urkari eginkizuna beteaz.